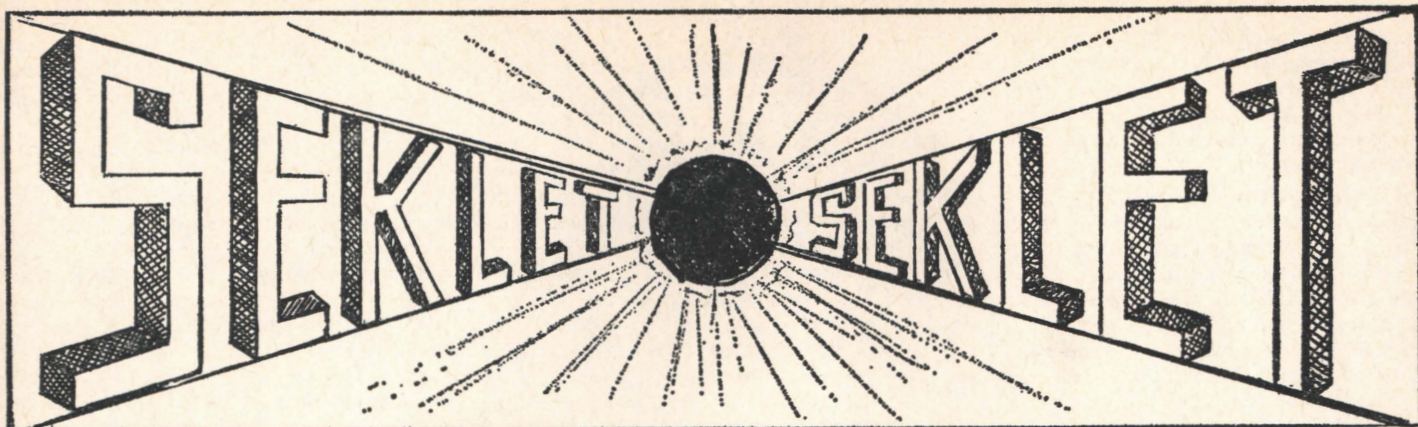




Erik Wehkaoja:

Radioaktiviteten – det nertystade hotet

I Eugene P. Odums bok *Samspelet i naturen*, som han karakteriserar som en introduktion till ekologin, diskuterar han inledningsvis de frågor vi i det moderna samhället i allt större utsträckning tvingas ställa, och om de olika storleksordningarna på olika natur- och miljöförändringar som uppstått under atomåldern. I det sammanhanget formulerar han också den fråga som kanske tyngre än många andra av vitalt samhälls- och miljöintresse trängt sig på allmänheten under senare år: Hur mycket radioaktivt utfall kan utan fara släppas ut...

Vad har vi då av informationskällor att vända oss till om vi vill söka svaret på den frågan — när den offentliga debatten med få undantag hitintills i huvudsak varit till för att förlöjliga den eller de som uttalat oro inför de accelererande kärnkraftsprogrammen världen över. Ingenting — om vi söker ett svar som lugnar vår oro för kommande generationer och vår egen framtid! Knappt någon källa uttalar en påtaglig tillförsikt inför den aktuella utvecklingen som svarar mot exempelvis det reella utvecklingsprogrammet för Sverige på kärnkraftens område. Det är helt enkelt inte möjligt för den som sökt tränga in i problemet — med den enskilde individens intresse för ögonen: en miljö fri från radioaktiva utsläpp — att i den omfattande litteraturen kring utvecklingen av kärnkraftverk finna en enda vetenskaplig auktoritet som helhjärtat talar för en sådan utveckling och utbyggnad som riskfri på vår nuvarande tekniska nivå. Där finns hela tiden problem som man skjuter på en kommande generation, inte bara med förhoppningen om att en avancerad och mera utvecklade teknologi skall klara problemet — exempelvis hur man skall lagra det radioaktiva avfallet — utan också med en förhoppning om ett tolerant acceptande av den generationen av våra egna misslyckanden. Alltför många forskare och vetenskapsmän intar en så avvisande attityd att frågan om ett svenskt kärnkraftsprogram måste karakteriseras som ett på felaktiga och oklara

premisser igångsatt experiment med enskilda individer och kommande generationer som försökskaniner. Alla uttalanden, från den amerikanska tidskriften *Look* som i december 1970 övertygande pekar på ökad cancerförekomst och dödlighet i cancer som följd av radioaktiva utsläpp, till vår egen världsbekanta och i dagarna aktuella nobelpristagare, professor Hannes Alfvén, visar på väl underbyggda farhågor för skadeverkningar genom radioaktiva utsläpp.

Tillbaka till Odums fråga: hur stora radioaktiva utsläpp kan vi acceptera i våra vattendrag? i vår luft? Svaret måste bli att vi inte kan tillåta några utsläpp över huvud taget. Detta om vi ser på problemet med ett perspektiv som inte gör halt vid vår egen tid, våra barn och deras barn, utan överväger sannolikheten för skadeverkningar genom en långsam ackumulering av radioaktivt material inte bara i den omgivande miljön utan i människan själv.

Anläggning av atomkraftverk är i första hand en fråga om vatten. En atomreaktor behöver 2—3 gånger så mycket vatten som ett värmekraftverk av samma kapacitet. Och utspädda i vattnet är de radioaktiva beståndsdelarna skadligare för människor och djur än alla andra gifter vi känner till.

Det radioaktiva vattnet förändrar egenskaperna i den flod eller sjö där det släpps. Uppvärmningen ändrar vattnets självreningsförmåga, så att i all synnerhet starkt nersmutsade floder kan bli illaluktande kloakvatten. Grundvattnet förgiftas, likaså de kulturer som vattnas med dylikt vatten, och även människor och djur som dricker av det.

Radioaktivt nersmittat vatten kan inte avgiftas. Även de minsta mängder kontinuerligt tillförd radioaktivitet kan bli livsfarliga genom upplagring i levande organismer.

Det radioaktiva avfallsvattnet vid Gundremmingens reaktor i Bayern är av myndigheterna begränsat till 1,34 Curie i månaden, och dessa 1,34 Curie utspäds visserligen i vattnet, så att de kommer att ligga under den

godtyckliga "toleransgränsen". Men en del av radioaktiviteten lagras upp och summeras i vattendragets växter och djur, så att den miljonfaldigt kan komma att överstiga omgivningens radioaktivitet. Vad detta kan leda till framgår t.ex. av en undersökning av vattnet i Columbiafloden. Det visade sig att planktonmikroorganismer hade 2.000 gånger så hög halt av radioaktiva isotoper som flodvattnet, medan den planktonätande fiskens kött var 15.000—40.000 gånger radioaktivare än vattnet. Den högst uppmätta halten återfanns i ägg till sjöfågel som häckade i området. Där var halten 1.000.000 gånger högre än i flodvattnet!

Hur skall vi på sikt kunna skydda oss mot exempelvis skadliga förändringar på arvsmassan genom radioaktiva akumulerande effekter som en följd av det faktum att människan i alla led befinner sig på toppen av näringskedjan? Är det över huvud taget möjligt att "komma undan" när bevisen för dessa skadliga möjligheter simmar omkring i olika kärnkraftsfloder och med varje år närmar sig de kritiska punkter för radioaktiv exposition där livet hotas?

Den långsamt stigande radioaktiva strålningen kommer inom överskådlig tid att uppmärksammas i lantbruksprodukter och livsmedel genom närvaron av element i dessa som inte tidigare funnits där. Samtidigt kommer våra svenska "experter" att i press och massmedia tala om riskfrihet, billig elkraft och atomguldåldern...

Myten om billig elkraft

En tredjedel av det radioaktiva avfallet förekommer i gasform (gaser och damm). Det kan endast delvis kvarhållas genom filttering. Sönderfallsprodukterna är till en del tyngre än luften och sjunker till marken trots höga skorstenar — om inte i den egna så i grannbyn. Vid den tidigare nämnda Gundremmingen-reaktorn frigörs dagligen en radioaktivitet på 8.640 Curie genom skorstenen.

Också den minsta dos radioaktivitet kan genom lagring i växter och djur eller genom inandning verka hälsonebrytande eller dödligt på människor, och den kan framkalla missbildningar hos våra efterkommande. Man antar att den dödliga dosen rör sig om en tusendelens Curie.

Det radioaktiva utsläppet från kärnreaktorer kan därför, då det rör sig om långlivade isotoper, utlösa en ständigt fortskridande förgiftning och därigenom framkalla sjukdom och död inom vidsträckta områden.

Mängden atomavfall är heller inte så obetydligt som framhållits i den svenska debatten. Mängder som 0,5 % av all radioaktivitet i form av utsläpp i luft och vatten har nämnts.

Vid förbrukning 100 gram uran blir endast 1/10 gram (0,1 %) omvandlat till energi. De övriga 99,9 grammen blir kvar som avfall (aska) med radioaktiv strålning. Dessa nära 100 gram utsänder en radioaktivitet motsvarande 100 ton radium!

Ett gram uran ger ca 700 liter av en lösning av klyvningsprodukter med en strålningsintensitet av 600.000 Curie, d. v. s. det samma som 600 kg radium.

Som jämförelse: den naturliga förekomsten av radium på jorden uppgår till 2—3 kg. 2 miljoner människor skulle kunna dödas av det avfall som uppstår vid produktionen av 1 kilowatt atomström.

Som en motvikt till dessa fakta — som väl ingen gissningsvis vill förneka? — ställer man det påståendet, att atomenergin skulle vara väsentligt billigare än den med sedvanligt material framställda energin, och att på grund härav folkens levnadsstandard väsentligt kommer att höjas.

Detta motsvaras inte av fakta!

Atomkraften är dyrare än den ur vatten och ånga framställda och kommer att förbli det när alla kostnader tas med i kalkylerna. Byggekostnaderna för ett atomverk är, beräknat per kilowatt, tre gånger så dyra som ett ångkraftverk. Och ändå är ett atomkraftverks livslängd enbart en tredjedel av ett ångkraftverks.

Att man kan bedra den allmänna opinionen med låga atompriser är möjligt genom att atomindustrin kan kalkylera med förmåner som ges av de atomkraftsutrustade makterna eller av vilseledda regeringar, som t. ex. EURATOM-medel, skatte- och tullfrihet, förmånskrediter, plutoniumåterköpsgarantier, kredit- och försäkringsgarantier genom staten m. m. Ingen annan industri åtnjuter eller har någonsin åtnjutit sådana förmåner.

Ett exempel: atomkraftverket Gundremmingen presenterade en förhandskalkyl för ström till ett pris av 3,8—4 pfennig per kWh. Då dessa kalkyler kontrollerades fann man en förlust täckt av skattemedel på 25 miljoner DM.

Ett stenkolkraftverk — ett konventionellt om än kostnadsmässigt dyrbart strömproducerande kraftverk — skulle under samma betingelser och utan att åtnjuta atomkraftverkets förmåner producera elkraft till ett pris av 3,6 pfennig. Utan deficit!

Atomenergin kan inte heller regleras på samma sätt som den energi som utvinnes genom ång- eller vattenkraft. Atomkraftverket producerar — utan hänsyn till behov eller efterfrågan — varje timme dygnet runt förbrukas. Ång- eller vattenkraftverk kan

däremot avpassas efter dags- eller årstidens skiftande behov.

Bortsett från att en så hög konstantenergi samma energimängder som också måste som atomkraftverken levererar i de flesta länder inte alls behövs, skulle den av atom- "experterna" förespeglade låga atomström-taxan endast kunna tänkas om atomkraftverken arbetade med full kapacitet minst 7.000 av årets 8.760 timmar.

Vid 45-timmars vecka åtgår emellertid för industrin, som är den största och mest regelbundna strömförbrukaren, endast omkring 2.300 arbetstimmar per år, vilket (om man betraktar det ojämna behovet) dock långtifrån motsvarar 2.300 fullt utnyttjade arbetstimmar. Industrin behövde arbeta i tre jämna skift för att säkra 7.000 användningstimmar av atomkraftverket.

Av detta framgår att slagordet om atomströmmens "enorma billighet" är ett reklamtrick för att förleda oinformerade regeringar till inköp av atomreaktorer, till att bli plutoniumleverantörer i de internationella rustningsaffärernas djävulsdans och göra dem politiskt och ekonomiskt beroende.

Kärnkraftverk — varför?

Frågan om varför vi fortsätter en utveckling av atomkraftverken och tvingar kritiker av Hannes Alfvéns kapacitet till utlandsflykt när de kritiserat dödfödda företag av typ Marviken är en komplicerad frågeställning med rötter i den atombombskapplöpning som båda sidor under sista världskriget och tiden efter — utan hänsynstagande till de enorma kostnaderna — ägnade sig åt. Resultatet av denna kapplöpning har vi sett i Hiroshima och Nagasaki, där med förevändning av att atombombfällningen var en nödvändighet för ett snabbt slut på kriget, en realistisk testning av dess förstörelsekapacitet kunde göras.

Oerhört stora kapital har investerats, som kräver räntabilitet och amorteringar. Eftersom ett atomkrig inte är aktuellt genom den s. k. terrorbalansen måste andra vägar sökas för att kommersiellt rättfärdiga decenniernas felinvesteringar i atomvapen som vid sin tillverkning samlar stora mängder avfallsmaterial, vars strålning är så stark att lagring erfordrar oerhörda kostnader och stora, ännu delvis olösta tekniska problem. Utnyttjandet av industriellt avfall har gett upphov till omfattande industrier som ger miljarder i omsättning. Liknande möjligheter söktes även för att kunna använda atomtillverkningens avfallsprodukter. Denna möjlighet yppade sig genom upptäckten att en väsentlig del av detta avfall kan användas som bränslestavar till atomreaktorer. Av denna orsak rekommenderade man upprättandet av reaktorer.

Atombombens framställare intar en monopolställning vid produktion och försäljning av reaktorbränslematerial, inte enbart på grund av uranförekomsten, utan även genom de befintliga anläggningarna och förråden. De kan således godtyckligt bestämma över priser och leveranser. Den som kontrollerar energiproduktionen kan när som helst stänga av "kranen", d. v. s. han behärskar reaktorlandet! En regering som vansköter sina egna energitillgångar — t. ex. kol- och stänger kolgruvorna (vilka sedan inte utan vidare kan tas i bruk) för att upprätta atomreaktorer, prisger sin handlingsfrihet.

Att avyttra bränslestavar är således inte enbart en god affär för alla uran- och bränslematerialägare, utan tillförsäkrar denne även en oerhörd ökning av det politiska inflytandet.

Eftersom vid reaktordrift — även den "fredliga" — plutonium produceras (vilket används vid atombombsproduktion) är atomvapenframställarna angelägna att sälja så många reaktorer som möjligt för att därigenom skaffa sig talrika plutoniumkällor. Med en återköpsgaranti på plutonium har man möjlighet att lova reaktorintressenterna lovande affärer.

Den s. k. "fredliga" atomkärnklyvningen är således i mycket en konsekvens av den internationella rustningsindustrin som på detta sätt kan utnyttja avfallet och få tillgång till plutonium. Alstrandet av elektrisk kraft är för atommonopolisterna bara en bisak, ett lockbete.

För att få en allmän opinion att acceptera kärnkraftsutbyggnaden har olika påstående framförts, bl. a. att atomkraften skulle vara avsevärt billigare än kraft framställd enligt konventionella metoder. Det har även påståtts, att kol och olja tar slut, medan reaktorbränslet är outtömligt. Hur är det med detta?

Dr Krämer vid Kärnforskningscentret i Jülich berättade om den PR-lögnen i ett föredrag den 3.9.1969 bl. a. följande: "I själva verket räcker nu kända tillgångar på kol i 500—1000 år, oljan i 50 år. Världsförrådet av uran däremot kommer att ta slut om 20—30 år. Man väntar sig f. ö. en brist redan om 10 år och därmed prisstegringar som på ett talande sätt kommer att vederlägga talet om "billig atomkraft".

Det är knappast troligt att ens en allmän opinion i något eller några länder mot det nuvarande konventionella kärnkraftsprogrammet skulle ge som resultat en myndigheternas nya syn på problemet. Alltför stora belopp har satsats, alltför mycken prestige står på spel...

När den svenske nobelpristagaren i fysik, professor Hannes Alfvén, med ingående kunskaper och stora möjligheter att bedöma det svenska kärnkraftsprogrammet möjligheter, föreslog att man skulle stryka ett streck över den nu pågående svenska kärnkraftshanteringen och avvakta fusionsforskningens, som han uppfattade det, snara möjlighet att tämja vätebomben för fredlig och strålningsfri energiproduktion, möttes han av en till likgiltighet gränsande tystnad. Det är beklagligt, men lätt att förstå mot här skildrade ekonomiska bakgrund för atomkraften. Vi kunde utan problem avvakta vätekraften under de relativt få år som krävs för en tämning av denna, genom att trygga vårt energibehov med konventionella metoder: kol och olja. I de fall våra vattenresurser inte är tillräckliga.

Och det är naturligtvis alldeles korrekt som Sigurd Eklund, chef för FN:s kärnenergiorganisation IAEA i Wien säger i en intervju i DN den 8 december 1970, att det hänger på anslagen hur snabbt man skall klara tämningsprocessen. Men vem tror på realistiska anslag för en sådan tämning av vätekraften, när atomvapenstaterna satsat enorma belopp på den strålningsspridande atomkraften...

(David S. Cooper: "Fredliga" atomreaktorer — dödsfällor för framtiden. Hälsofrämjandets förlag.)

SEKLET 1971

Med detta nummer följer ett betalningskort för inbet. av pren. avgiften för 1971 och är avsett endast för dem som *inte redan* har betalt den. Det finns nämligen bland våra läsare en del gott folk som varit så ivriga att de inte velat vänta tills denna blankett kom dem i händerna. Vi skulle ha behövt öka avgiften några kronor utöver den krona som tillåtit oss att öka. Omkostnaderna stiger i snabbare takt än vi får öka. Men det kan nu inte hjälpas. Det måste gå ändå. Vi har ju lyckats få ut tidningen i 17 år. Visserligen har det väl varit en vinglig stråt, men vi hoppas ändå att kunna genomföra den 18:de.

Säkrast är ju att aldrig lova något bestämt, även om det obestämda många gånger måste kännas oroligt för många. Dock — vi skall under året söka att fullfölja det vi börjat med. Dessutom får man räkna med, att nya saker dyker upp som man måste ta itu med. Medarbetarstaben har ju utökats under det gångna året. Nya kanske kommer till. Ännu återstår en del avsnitt av den påbörjade serien: Viktor Vallberg och materialismen. Frithiof Hallman kommer att medarbeta, som förut. Ännu är det en del kvar åt astrologien. Hans väl genomarbetade artiklar om bemärkta män kommer att fortsätta.

Vad som i övrigt kommer att ske i spalterna, är svårt att sia om. Tidningens namn SEKLET blev taget för att i tidlösheten kunna få spegla tankar och skeenden i den följd de anmäler sig.

Väl mött i spalterna under 1971.

Redaktionen

SENAST INKOMNA BÖCKER

Bertil Rolfsgård

BOKSLUT

Resignationens och smärtans skimmer spelar och dallrar över raderna i denna diktsamling, men också den stora försoningens skimmer. 11:75

VAD SÄJER STJÄRNORNA 1971

Den ger praktiska tips om hälsa, arbete och penningangelägenheter, utbildning, karriär och mycket annat.

15:—

Louis Pauwels/Jacques Bergier

DE OMOJLIGA MÖJLIGHETERNAS PLANET

Det är en märklig bok. I vissa ögonblick är den så fascinerande att man känner sig fylld av det övermedvetande, där magier och mystiker skådar högre sammanhang.

hft. 32:65, inb. 39:70

Bokförteckning erhålles gärna på begäran

LITTERATURFÖRLAGET

Luntmakargatan 90 —
113 51 Stockholm

Sett, hört och tänkt från Utsiktstornet

Är pionjärerna glömda?

Visst är de glömda, särskilt om de haft något väsentligt att komma med, något som varit till gagn för medmänniskorna. Jag tänker nu särskilt på dem, som antingen varit varnare, siare eller vägvisare. Eller allt detta i förening. De har alla det gemensamma adelsmärket att de blivit förhånade, förlöjligade, eller i sämsta fall hatade. Förföljelse har inte heller besparats en del av dem. Här vill jag bara nämna några av dem som haft med vår möjlighet att överleva, fysiskt och även psykiskt att göra.

När seklet ännu var ungt (inte tidningen!) var J. L. Saxon i full gång med sin propaganda för den vegetariska kosten. Skämttidningarna avbildade honom betande vid en dikeskant med en grimma om halsen.

Carl Ahlteen var nästa man på skådeplatsen. Hans propaganda gick ut på råkost såsom ett medel till hälsa. Men det var inte allt. Han delgav oss också en del andra faktorer, som påverkar vår hälsa. Såsom naturopat ägnade han mycken tid åt att råda och att behandla sina sjuka medmänniskor.

Så kom Are Waerland. Med honom kom den då moderna frisksportrörelsen. Den gick hurtfriskt fram över landet. Strax efter krigsutbrottet hade Förbundet, tror jag, över 10.000 medlemmar. Men det kom split i leden. Och därmed tynade det av. Men ännu finns det liv kvar i den och kanske kommer de tillbaka.

Saxons öde var väl mest bara hån och förlöjligande. Ahlteen blev åtskilliga gånger åtalad och ledsnade snart på hela tillställningen, gav sig av från Sverige för att grunda någon hälsokoloni. Därifrån kom han tillbaka till Sverige, som ju var hans fosterland, men levde inte länge. Are Waerland hade bättre tur, ej minst därför att han hade en entusiastisk kader omkring sig. Många minns säkert än hans föredragsturnéer runt om i landet. Han hade förmånen att vara en talare som fick publiken med sig. Även han lämnade skådeplatsen för sin verksamhet och bosatte sig i Italien, där han stannade till sin levnads slut.

Viktor Vallberg, som var nära 97 år då han lämnade den här bråkiga världen, kunde ta åt sig att vara bärare av alla tre ovan nämnda titlarna. Hans öde var att tigas ihjäl. Att skriva hans historia kommer väl någon att göra en gång. I sina många skrifter har han varnat, siat och visat vägen. Men hans röst har varit "en ropandes röst i öknen", ty inte många har lyssnat på honom. De som gjort det måste känna igen sig i dag. Vi har just i alla avseenden det läge som han siat om skulle komma; miljöförstöring, vatten- och födoämnesförgiftning, ekonomisk misär för landet i sin helhet, kaos och lidanden för folket. Men ändå en hoppets stråle kunde han skönja, då folket i sin nöd reser sig och tar nya tag. Han menade att i vårt folk finns än en tåga, uppbyggd och medärvd under många, många generationer, som än en gång kommer att visa världen att i Norden bor ett släkte som varken Fan eller hungersnöden tar död på.

Vallbergs siade om framtiden hade på-

börjats åtskilliga år innan Schwab, Carson och Borgström hade börjat höja sina röster. Nu har kören utvidgats. Lyssnar fortfarande ingen? Känner inte mina bröder och systrar i vårt land att "klockan är 5 minuter i 12"? Eller är hela vårt folk så förlamat av någon oförklarlig, undermedveten skräck att armen är förlamad, så att den ej längre kan lyftas till handling.

Vilken handling? Att göra motstånd mot förstörelsen. Att börja tänka självständigt. Att inte längre låta sig matas av Radio, TV, veckopress och allt vad de heter som skränar ut vilka duktiga människor vi medborgare i folkhemmet är. Och allt är så bra. Det finns inga gifter. Det finns antagligen inte heller något förgiftat vatten. Det finns inga stenöknar, (dom kallar det för städer). Nej, allt är så inni böveln bra, så vi har all anledning att prisa oss lyckliga. Det är bara att gapa och svälja.

Men Vallberg hade något att säga, som ingen tycker om. Han påstod att, för att rädda det hela, fordras offer av folket. Det var inget populärt tal. Men så lär det nog vara ändå. Märkvärdigt vore det väl annars. Vi har varit ett gudabenådat folk. Det kommer den att förstå som bekvämar sig med att tänka igenom saken helt.

Just då jag skriver detta har jag ett par dagar framför mig med *Alternativ stad*. De har ett stort pådrag som varar i dagarna två, för att upplysa oss om vad stadens fäder har att besluta om vår stads framtid. Den sammanlutningen kan glädja oss med att ha haft en del framgångar. Kampen går vidare...

Hälsan i radio och dagspress

I Aftonbladet för den 13 febr. förekom en intervju med fru Ingrid Bengtsson som är 44 år och som inte ville dö i kräfta. Hon behövde inte dö, det fanns en utväg (dock ej på sjukhuset), den "hakade" hon på. Det var råsafterapi. Och det hjälpte. Nu är hon helt frisk. Jag minns, vilket jag ock nämnt tidigare här, hur utskrattade "råkostfantasterna" blev på Ahlteens tid. Pressens män var inte sena att då och då kasta ett löjets skimmer över "vegetarianer och kvacksalvare". Men nu har något annat inträffat som *kanske* kan innebära slutet på det gycklet. Jag tänker på dagarna den 6—7 mars då i *Radio* förekom en intervju med Alma Nissen om hennes hälsohem och botande av reumatiskt sjuka. Det är väl länge sedan en så helt oecurerad framställning kunde få plats där. Dessa glimtar ger ju anledning till hopp och till "dem som gått före" att glädja sig i sin himmel.

Dock, det kommer alltid att finnas de från den andra falangen som kommer till tals (det bör de ju få) och förringar all naturenlig behandling. Det kan ju inte komma ifråga att någon skall bli återställd från en så hemsk plåga som cancer, utan strålning, sprutor och andra konstgrepp. Ju mindre naturenliga, desto bättre. I de flesta fall kommer väl påståendet, att vederbörande aldrig haft sjukdomen, den har varit feldiagnostiserad, eller ock att de redan var botade då

de sökte upp naturläkaren, sjukhemmet, eller vart de nu vänt sig — och blivit friska.

★ ★ ★

Om någon skulle fråga mej, vad jag önskar mig helst av allt just nu, så skulle jag utan betänkande svara:

— En tidsklämhopgrej.

— En tidsklämhopgrej. Vad är det för en slax grej?

— Jo, det är en grunka försedd med en blank kimak på höger sida, som står i direkt förbindelse med en historia inne i grejen. Då man trycker lite försynt och ömt på den där blanka tillställningen så förvandlas tiden, den trycks ihop så att innehavaren av grejen kan vara aktiv på fyra fronter samtidigt. Om jag vore lycklig innehavare av en sån där, så skulle jag samtidigt

besöka en sammankomst anordnad av Alternativ stad, för att höra vad de kommer fram till,

gå till en träff med IOGT-Nto:are, där man kanske skulle diskutera ölets inflytande på bryggarnas bokslut. Hur det inverkar på öldrickarnas bokslut kan jag själv sluta mig till, samt ock hur det inverkar på deras hälsa och livsglädje.

Samtidigt skulle jag leta fram och proppa i mig all kunskap jag kunde få om de reumatiska sjukdomarna.

Slutligen — sova.

Nu kan man ju tycka att det kunde gå lika bra, ifall jag kunde söka upp några av de där människorna som måste "slå ihjäl" tiden och få lite tid av dem. Och det ju är ju klart att man kan...

Den tid som vi alla i hela stan, eller i hela landet har till förfogande är ju konstant. Frågan är ju bara att få till stånd en rättvis fördelning. Men det går ju inte. Det finns ingen rättvisa, när det gäller tiden. Om det finns någon i övrigt vet jag inte. Men det kanske det gör.

I alla händelser har jag besökt Alt. stads sammankomst. Det här avsnittet skriver jag efteråt. Det har varit ett "pådrag" som pågått i två dagar, sex timmar varje dag. Vad man kom fram till? Det här skall inte vara något referat, så det får vi ta en annan gång.

Jag tyckte, att mottot för en sammankomst av detta slag borde ha varit: En stad där hälsa och livsglädje är rådande. Visst diskuterades trafikfrågor, men de sanitära förhållandena i samband med de olika trafikmedlen borde stått överst å frågeställningen. Trivseln i sammanhanget kom dock med, kanske också hälsofrågorna — sedan jag hade gått. Men nog borde det anses vara helt nödvändigt att dra fram frågeställningar som: hur skall man ordna en miljö där hälso-betingelserna äro de bästa tänkbara? Och handla därefter. Tänk, att kunna få bo där solen kan stråla fram i hela sin glans över landskapet, luften är ren, vattnet är kristallklart, rent, där ens luktorgan åter fått vänja sig vid att känna doften av grönt och av blommor. Vilken dröm!!!

Folk tänker ju så olika. En del tycker om att bygga dyrbara skrytsjukhus, för att kunna visa upp för besökande utifrån vilken förnämlig sjukvård vi har. Man borde ju hellre gömma undan sjukhusen någonstans, för att slippa skämmas över att sjukligheten är så stor att man måste bygga sådana anläggningar. Vore det inte finare att kunna visa upp en frisk, härlig, livsbejakande och glädje-strålade befolkning?

Nu är det ju så, att det finns en del människor som vill vara sjuka, för att man skall tycka synd om dem och dalta med dem. Sânt får man ju alltid ta med i beräkningen. Men nu är det också så väl bestämt, att det finns människor som gärna vill ha någon att tycka synd om och dalta med. Det jämnar ut sig.

Man kan inte beskylla dem som talade vid nämnda möten för ensidighet. Där saknades inte utblickar utöver stadens och länets gränser. Man förstår fuller väl, att här måste frågorna lösas i större sammanhang, om det skall bli någon riktig lösning. Man måste blicka ut över hela landet — vilket också skedde.

Det kan och bör nämnas att deltagarantal till å mötena var påfallande stort och kanske det mest glädjande och hoppningivande, de flesta var ungdomar.

Leve LIVET! Leve den oskyldiga GLÄDJEN.

Omedelbart efter det förut nämnda radio-programmet följde ett om Norrland. Det var väl närmast något av ett kåseri, men allvaret bakom fanns. Jag väntade bara förgäves på att få höra, att i Norrland kan jordbruk bedrivas. Kanske rent av bättre än någon annanstans i världen. — Åtminstone vad kvaliteten å produkterna beträffar. Men det har vi nämnt flerfaldiga gånger i SEKLET tidigare.

Viktor Vallberg får ordet

Bland Viktor Vallbergs efterlämnade manuskript hittar jag ett brunt kuvert med påskrift "För Utsiktstornet". Tidigare var det ju han som satt häruppe och spejade ut över världen och tiden. Här är ett manus.

Om man hörde djuren tala, kunde man t. ex. få höra följande samtal:

— Tänk, vad det är synd om de stackars människorna, som tycks sakna all förmåga av instinkt. De har ingen förmåga att bedöma, om en växt är giftig eller duglig till föda. För att utröna den saken, så måste de först äta så mycket av den att de få se om de bli sjuka eller dör av den, om den kan duga till mat eller medicin, eller inte. Sânt där faller av sig självt för oss. För att bli kloka på de där sakerna, så använder de sig också av någonting, som de kallar "vetenskap". Det där kan vi då inte alls bli kloka på.

— Vetenskap, säger du! Ja, med den har de hunnit långt, den går alldeles över vårt förstånd, men minsann inte utom vår erfarenhet. Med den har de lyckats åstadkomma saker, som går alldeles utom vår instinkt. Du sa att med vår instinkt kunde vi avgöra, vad som är giftigt eller inte. Men nu har de uppfunnit saker, som gör att vi inte kan urskilja, om det är gifter eller inte och därför dör vi i djurvärlden i massor. Vi blir väl rent av utrotade av de där odjuren, som kallas människor. Till sist blir det väl en utrotning av dem själva också.

— Ja, det är klart, att det kommer att gå den vägen. Och så kallar de sig själva för *homo sapiens*!

— Jo det låter fint och lärt, för det skall vara deras namn på latin.

— Vi talar visserligen inte latin, men vi talar förnuftets språk, bara vi inte blir förförda och förstörda av "homo sapiens", och förnuftets språk är mer värt för oss än både engelska och latin.

När djuren träffades härnäst, så träffa-

des de till en läkarkongress. En professor bland dem berättade att många medel, som av människor användes vid behandling av sjukdomar, ursprungligen blivit upptäckta inom djurvärlden och att människorna lärt av dem. En av dem berättade hur en greve Mattei i Italien hade sett hur en skabbig hund gick om morgnarna och slickade dagdropparna på en växt och snart var hunden fri från sina utslag. Var det inte genom denna "medicinering" han blev botad? Jo, så fann greven ett botemedel mot eksem. Men inte endast det, han fann att rätta vägen att bota likartade sjukdomar var den homeopatiska metoden. Ja, vi har vår vetenskap också inom djurvärlden.

— Ja har sett, att människorna har inte heller de förlorat instinkten alldeles. "När jag t. ex. har gjort mig illa på tassen, som ju lätt kan hända," sade en hund, "vi har ju inte som människorna några skor, då lägger vi oss och slickar tassen. Vi vet att detta är ett sätt, som naturen har anvisat för behandling. Ja, jag har sett, att på den punkten är inte heller människan utan instinkt. Har hon slagit sig på ett finger, så sticker hon det omedelbart i munnen, suger och slickar på det."

— Tror du att hon är medveten om vad hon gör? frågade en hund.

— Nej, det är hon nog inte vid det tillfället, men det händer att det kommer någon att tänka och frågar: "Varför gör man så?" Ja, då har de listat ut, att det beror därpå, att saliven i många fall är ett utmärkt läkemedel, t. ex. mot stötar och blodförgiftningar.

— Ja, det är ju också fallet med urinen. Man bör ha liten förmåga och kunskap att även kunna vara självläkare. Människan lär ha en naturlig förmåga, som knappast kommit oss till del. De kallar det för suggestion. Det lär tillhöra ett område, som de kallar "mystik". Dit räknar de väl även både sin egen och vår "instinkt".

— Det finns så mycket motsägelser hos människorna trots deras stora "förnuft". Ibland talar de om suggestion, som nånting, som alltför ofta förekommer, och ibland hänar de allting, som de menar vara "mystik". På de där varelserna kan man aldrig bli klok.

— Det kan man med rätta säga. Det fanns en läkare, som hette Coué. Han sökte att lära dem självsuggestion, och så blev det för en tid modernt att leka Coué, ty människorna vörda högt en psykisk makt som de kallar "modernt". På den, som inte bryr sig om att ta hänsyn till den makten, på den tittar dom med sin fåniga uppsyn, som om han vore en fåne.

— Människorna lär också som hjälp både i sjukdom och andra svårigheter använda sig av någonting, som de kallar bön. Detta är väl ganska oförklarligt och oförståeligt för oss, om det inte ska kunna förklaras så, att liksom vi betrakta människor som varelsor, som kunna hjälpa oss eller skada oss, så har de också väsenden över sig, som är av högre natur och förmågor. Det är dessa de anropa om hjälp. Kanske det även finns onda makter, som det gäller att undvika och som de fruktar. Alldeles som vi ser hos människorna både änglar och djävlar.

Vid fortsatta kongresser bland djuren tänker jag att den viktigaste frågan blev vad de skulle kunna iakttaga för att förhindra människorna att förgöra hela jorden. Red.

Viktor Vallberg och materialismen

III

Viktor Vallbergs filosofi

För att förstå Vallbergs inställning till materialismen — den vetenskapliga materialismen — är det nödvändigt att först dröja vid hans egen filosofi, hans verklighetsuppfattning, hans livstro.

Vallbergs tänkande rör sig ständigt mellan två poler: Gud — människan. Han är genuint kristen i sin uppfattning av tillvaron, men hans kristendom låter sig svårligen inpassas i någon av dagens fållor. Snarare kommer man oupphörligt att tänka på Martin Luthers ord: "En kristen människa är det friaste av allting". Men därmed menas ju ingen självsvåldig frihet utan en lagbunden. En frihet som kännetecknas av att den som funnit den befinner sig i all rörelses centrum — Gud, för att tala med Aristoteles. Samtidigt som Vallberg är medveten om att äga denna frihet i andlig mening, är han också tvingande medveten om att denna tillvaro ej tillåter ett fullt utnyttjande av friheten. Anden är för Vallberg det primära hos människan, men i den jordiska tillvaron har anden tvingats in i materien och därmed kommer begränsningen in. I en liten otryckt skrift "Människan" säger han:

Fatta vi syndafallsberättelsen som en allegori, då först blir det någon mening med den och då blir den en förklaring över hela det nuvarande världstillståndet och särskilt över den förnämsta världsgåtan: människan.

Genom att hon bröt mot andens lagar hamnade hon i disharmoniernas dödsvärld.

Här möta vi urgrunden till all filosofi och teologi, nämligen *antinomierna* självmotsägelserna i skapelsen och människonaturen.

Antinomierna är ett begrepp som Vallberg ofta återkommer till. Att vara fri och ändå ofri. Att vilja det goda och ändå ej göra det. Begreppet tas upp i t. ex. en svensk psalm "O vilka under helgonen äro, äro så saliga — suka så tungt" etc. Vallberg kommer i den nämnda skriften in på gudsbegreppet som en central fråga. Han ser hur det gradvis utvecklas med människans egen utveckling; från den primitive stamguden närmar det sig alltmer monoteism.

Människans uppfattning av Gud och av sig själv hör tillsammans. Har människan inte någon hög uppfattning av gudomen, då har hon heller inte någon hög uppfattning om sitt eget väsende. Men har hon en hög uppfattning om gudomen, då finner hon hos sig själv en dubbelhet: å ena sidan ser hon sig själv vara av "Guds släkte", å andra sidan ser hon sig som bortkommen från en ursprunglig högre form och livsuppgift. Så komma vi till "syndafallet". Här möta vi åter antinomierna, motsatsernas för oss lösbara gåta.

Vallberg utreder sedan hur han kommit fram till en uppfattning av syndafallets problem, en uppfattning som han menar medför en teologisk beskyllning mot honom för att vara gnostiker. Han tar saken med ro och förklarar:

I gnosticismen ingick en mängd detaljerade spekulationer, som inför kristendomens enkla och klara evangelium syntes orimliga... Men när man flydde från gnosticismen flydde man då inte så långt bort, att man även kom bort från något, som man själv ägde eller bort äga? En världsförklaring t. ex., som komplettering till Gamla Testamentet, dit man alltför intimt sökt sin tillflykt under den apostoliska tiden.

Det har varit tvist om, t. o. m. förskräckelse inför *Einsteins relativitetslära*. Skapelsen skulle vara ofullkomlig! — Vad är det som Einstein upptäckt. Jo, antinomierna i världssalltet! Han har upptäckt "syndafallet". Det har han funnit som slutsatser ur matematiken. Ty matematiken vilar på realiteter och inte bara på tankeformer. Man kan uttrycka saken så: naturlagarna, liksom de logiska och de andliga lagarna äro i sig själv fullkomliga, men i utformningen av denna materiella värld blev det en oreda, en självmotsägelse, en "relativitet". Men relativiteterna, antinomierna, äro endast fullkomlighetens reaktioner för att åstadkomma "Apokatastasis tån Pantån (alltings återställelse)", som Paulus uttrycker just denna strävan. Därför går t. ex. krafterna i denna motsatsernas värld fram på minsta motståndets väg och göra undantag, där det behövs. Men skulle en enda naturlag vara ofullkomlig eller bortfalla, då skulle hela världssalltet ramla sönder och falla tillbaka i kaos. — När t. ex. solstrålen böjer sig i en kurva och går förbi månen, då tar den hänsyn till strålningen från månen, låter denna kraft få sin beskärda del, liksom alla andra krafter, som här kunna mötas i ett samspel, men själv behåller den på samma gång sin egen natur. Hän mot fullkomligheten, bort ur "syndafallet", kämpar naturen med sina krafter, liksom också andelagarna kämpa inom den avfallna människovärlden för en återställelse till det normala eller för att fullkomna människan och människovärlden. Evighetens mått äro långa.

Hur tänker sig då Vallberg att denna återställelse skall ske för människans del. I det föregående har vi sett att hans syn på människan både är kristen och platonisk: hon har från ett ursprungligt högre tillstånd hamnat i ett lägre genom ett "syndafall". Han sätter själv citationstecken omkring ut-

trycket syndafall och vill därmed uppenbart ange att han i detta begrepp lägger in en annan betydelse än den gängse. För honom är det helt en tilldragelse i andevärlden. Han anser ju denna högre värld vara människans rätta tillvaro under det att jordelivet endast måste anses som ett slags förvisning. Ofta citerade han vid samtal om dessa ting Wallins psalm: "Stilla, heligt dunkla minne av ett Edens som försvunnit..." och han berättade att han som liten pojke ofta brukade fråga sig själv: "vad hade jag här på jorden att göra — jag som hade det så mycket bättre där jag var innan". För Vallberg är aldrig andens värld, den "andra världen", endast ett teoretiskt begrepp, den världen är för honom en självupplevd, faktisk värld.

Människans återvändande till denna hennes rätta tillvaro ser han som "en uppmontering till högre vibrationers världar eller högre "dimensioner".

Denna återställelse börjar i tiden såsom ett inre förändligande genom tro, bön och andeinflytande från Jesu personliga uppenbarelse i det Nya Testamentet. Även hela den materiella världens förvandling till en högre dimension, förklaring, måste vi tänka oss såsom nödvändig för att antinomiernas krigstillstånd skall förbytas i den fredliga samverkans harmoni.

I denna uppfattning finns, säger Vallberg, både gnosticism, platonism eller neoplatonism, men i det hela är det alltigenom det Nya Testamentets världs-, människo- och gudsuppfattning.

Det finns hos Vallberg en tes som man ej finner hos dagens officiella kyrkor och samfund, nämligen den om människans förut-tillvaro. Han kommer ständigt tillbaka till denna och har särskilt behandlat den i sin bok "Har människan förut-tillvaro?" Denna fråga skall behandlas mera ingående längre fram då vi studerar Vallbergs polemik mot en materialistisk kristendoms- och människouppfattning, men det är viktigt att ta upp den också i detta sammanhang. Vallberg säger i den ovan citerade skriften:

Men Jesus har väl aldrig talat något om människoandarnas förut-tillvaro? Nej, ingenting direkt... det behövde han inte eftersom den tron var allmän bland både judar och greker på den tiden, särskilt hade den alexandinska judendomen stort inflytande även i Palestina.

För att helt förstå detta citat är det nödvändigt att känna till den s. k. hellenismens utbredning och betydelse. Då Alexander den store dog år 333 f. Kr. hade han erövrat ett rike som sträckte sig från Medelhavet till Indien och omfattade Mindre Asien, Egypten, Persien, Babylonien — alla framstående kulturländer. Ut över detta väldiga rike bre-

der sig nu den hellenistiska kulturen med sin höga andliga utveckling och tack vare det omfattande kommunikationsnät som skapas kommer detta världsrike att få en i stort sett enhetlig kultur i vilken element från de olika erövrade kulturstaternas litteratur, konst och religion, vetenskap och teknik blandas till en sällsynt enhetlighet. Ett centrum för denna väldiga kulturkrets blev Alexandria som också hade en stor judisk koloni (den "alexandrina judendomen" i citatet ovan.) Den förmedlade till Palestina också den grekiska filosofin i vilken bl. a. ingick de platonska lärorna om denna värld som ett fall från en ursprunglig, fullkomlig idéernas värld, och där också tankar om förtullvaron kom till uttryck. Särskilt då det gäller Paulus får man en klar inblick i hur mycket det hellenska arvet betydde också för de palestinska lärda på Jesu tid. Paulus kan då han uppträder inför intelligentian i Mindre Asien kulturstäder tala samma filosofiskt-vetenskapliga språk som grekiska lärda.

Men låt oss åter lyssna till Vallberg:

Jesu syn på människan är *andlig* d. v. s. hon har sitt andeväsen från Gud, alldeles som Jesus själv. Människan är en andlig person. Såsom sådan har hon valfrihet, åtminstone ifråga om livets kardinalpunkt, förhållandet till Gud. En *person* måste ha denna egenskap. Eljest blir den endast vad man kallar en "robot". I kap. 10 i Johannes evang. finner vi människans andeväsen klart uttalat. Judarna kommo som vanligt för att "snärja honom med ord", på vilka de skulle kunna anklaga honom. Nu ansågo de att de lyckats förmå honom att uttala händelser och de brast ut: "Du gör dig själv till Gud, du som bara är en människa!" (Men Jesus hade inte sagt att han var "Gud"!.) — Jesus svarade dem: "Det är ju så skrivet i eder lag — jag har sagt att I ären gudar." — I Ps. 82:6 heter det: "Jag har väl sagt att I ären gudar och alle sammans den Högstes söner."

Hela världen har sitt liv i Gud, såsom vi finna redan i skapelseberättelsen, där Guds ande, ord, vilja, gav den materiella världen dess form, lämplig för de levande andar som skulle bo där ... Jesus har förklarat sig själv som andevärelse hos Gud ... här anger han att de andra har samma ursprung.

Vallberg kommer också i detta sammanhang in på ett annat ämne som är ett "hett järn för officiella kristna läror," nämligen reinkarnationen. Han anser att den är möjlig och ofta återkom han till egna minnen av tidigare tillvaro på jorden, bl. a. som student i Paris under medeltiden och som läkare i Tyskland under Goethes tid. Han framhåller att om människan en gång kommit hit som en inkarnerad ande, och som ande återvänt härifrån, så är det ej orimligt om hon åter en gång inkarneras hit. Hur ofta sådant kan ske vet ingen. Men han säger också att tron på reinkarnationen ej har någon större andlig betydelse eftersom verklig "frälsning" måste betyda att man slipper att återvända till denna jordiska tillvaro. Han har i något annat sammanhang framställt denna värld som en människans skola. Somliga människor får gå om klassen —

återvända hit. Andra kanske får återvända hit för att hjälpa någon som behöver dem. Vallberg fortsätter:

Viktigast är att hålla fast vid medvetandet om *fortsatt tillvaro* vars form bestäms av vår andes liv redan här. Tron på förtullvaror ger oss förklaring över vårt härvarande tillstånd ... Huvudfrågan med avseende på människan är alltså: är människan en organiserad jordkoka, "stoft är du och till stoft skall du åter varda" (1 Mos. 3:19 och jordföstmingsformuläret — som Vallberg ville ha ändrat!) — är hon en jordisk varelse i vilken en ande har utbildat sig som ett bihang, som följer med henne i graven där den döda kroppen och den döda själen väntar på ett återkallande till materiellt liv? Eller är människans egentliga natur ett andeväsen?

Vallberg själv tvekar ej om vilket svar som är det rätta. Människan är en ande som kommer från en andevärld och återvänder dit. Beviset för detta är de tiotusentals spontana upplevelser som människor i alla tider haft om en annan värld — förutom vårt eget inre medvetande och Kristi lära.

OA
(forts.)

Docent Dr Hans Peter Rusch:

Organisk-biologisk trädgårdsodling

(översätn. ur *Der stille Weg* 5—6 1966)

Industrialisering och civilisation har sedan nära 200 år tillbaka också förändrat vår näring till det sämre. De kroppsliga, själsliga och andliga kroniska sjukdomarna är i hög grad förorsakade av denna förändring. För neutralisering av civilisationsskadorna behövs bl. a. framförallt en biologiskt fullvärdig näring. Men för att åstadkomma denna måste vi först åter göra jorden frisk, ty det är vid jorden hälsan börjar för att sedan över växt och djur nå människan.

— — — — —
Erfarenheten visar att man endast kan bedriva trädgårdsodling på naturenligt sätt då man noga känner grundlagarna härför, och fullständigt har blivit ett med dem. Mängden av föreskrifter, recept och regler hjälper lika litet en sjuk jord som en kroniskt sjuk människa kan bli hjälpt av tabletter och droppar. Nej, man måste skaffa sig en fast inre övertygelse med hjälp av enkla naturliga fakta och sedan sköta sin trädgård efter denna övertygelse oberoende av vad det vara må.

Det är inte den naturenliga metoden som erbjuder några svårigheter utan det är människan själv som är problemet. Metoden är ofelbar, tusenfaldigt prövad och ger ingen anledning till tvivel. Men den måste tillämpas helt och hållet, konsekvent, för kompromisser är av ondo. Därför skall man inte slarva ifrån sig, utan fråga sig betr. allt man gör i trädgården, om det svarar mot grundlagarna. Låt oss se på dessa.

1. Grundlagen för en riktig humusbildning

I naturlig jord bildas humusen, den naturliga växtnäringen, skiktvis. De skilda skikten är biologiskt avgränsade från varandra. Varje organiskt avfall som i jorden förvandlas till humus, passerar steg för steg genom dessa skikt, under en tid av 1—3 år och när först efter denna mångfaldiga omvandling ("mat-smältning") växternas rotområden. Ju mindre denna skiktbildning störes, ju bättre frodas växterna.

2. Marktäckningens betydelse

I naturen bildas av sig självt genom avlagringen av organiskt avfall ett mer eller mindre tunt täcke av material som inte är helt förmultnat, utan som småningom, genom små organismers arbete och bakteriernas påverkan, alltmer sönderdelas. Detta marktäcke är en ständig näringskälla för jorden, skyddar den mot ljus, som hämmar humusbildningen, samt bevarar den mot uttorkning. Dessutom innehåller detta täcke en mängd levande substans, t. ex. ogräsfrö, luftsporer m. m., och omvandlar också dessa till humus.

3. Gödslingsprincip

Det bästa slaget av gödning är organiskt material som används enligt grundlag 1 (ovan), alltså som naturlig skiktbildning, och som

Martinus

Logik

I 95 kapitel delges läsaren successivt den kosmiska världsbilden. Man har efter slutad läsning fått en ny, ljusare syn på tillvaron, en vidgad horisont och oändlighetsperspektiv samt erhållit svar på frågor och problem som man tidigare ansåg olösliga.

320 sid. Inb. 35:30

Bo Yin Ra

Vägvisare

Bo Yin Ra är icke blott en mästare bland de klart lysande i andens rike utan även en språkets mästare. I alla hans böcker handlar det om ting, som, emedan de först måste bli "fullbordade", ej på något språk i världen kan uttryckas helt uttömmande. Och ändå har det lyckats honom att så behärska sitt språk, att det förmår uttala det utsägbara.

176 sid. Hft. 17:65

Joachim Herrman

Världsaltets lagar

I rymdåldern borde man veta mer om astronomi. Denna bok är en bra vägvisare. Den informerar om de astronomiska grundbegreppen — som azimut och höjd, rectascension och deklination — förklarar hur årstiderna uppkommer och inviger läsaren i kalendarernas hemligheter, behandlar ingående himlakropparnas rörelser — från stjärnorna och planeterna till de konstgjorda satelliterna — och ger rikligt med andra informationer. En bok för alla som inte nöjer sig med att då och då kasta en förströdd blick på himlavalvet, utan vill komma världsaltets lagar på spåren.

Rikt illustrerad. 150 sid.
Hft. 29:10, inb. 35:00

LITTERATURFÖRLAGET

Luntmakargatan 90, 113 51 Stockholm

naturlig marktäckning. I andra hand, om så överhuvudtaget är nödvändigt i en trädgård, kommer som ersättning naturliga mineral-ämnen och balanseringen av den s. k. syrabas — reaktionen, om denna av någon anledning ej nått jämvikt genom den organiska behandlingen av jorden. Som ännu en huvudregel skall vi komma ihåg att växterna inte skall utfodras med syntetiskt kväve fosformedel el dyl. utan

jorden skall göras levande.

All gödning som driver växterna (helgödning, "fullkorn" etc.) d. v. s. konstgödning i allmänhet, stör och förstör den naturliga växtnäringen. Det kan bli nödvändigt att tillfälligt både ge spårelement till jorden och att tillföra humusbakterier etc. men inte ens spårelementen får ges i de lättlösliga preparat som konstgödning innehåller, utan skall i så fall tillföras som stenmjöl, granitmjöl.

4. Omskolning av kulturväxterna

De mesta kulturväxter i vår tid är skolade att omsätta stora mängder konstgödning, speciellt kvävegödning, och trivs inte, till att börja med, på en verkligt levande jord. Därför måste vi själva odla frö och dra upp sticklingar.

— — — —

Ur dessa huvudregler utvecklas sedan den organiskt-biologiska trädgårdsodlingen. Den som punkt för punkt gör dessa bud till ett med sitt vetande kommer snart att kunna klara alla praktiska frågor. Vi skall emellertid här gå in på några detaljer:

Vi måste akta oss för att hindra jordens naturliga skiktbildning. Grävning, plöjning, fräsning kastar alla skikt huller om buller och förstör den naturliga fruktbarheten hos jorden för 1—3 år framåt. Allt sådant arbete kan man upphöra med i en trädgård där jorden blivit verkligt levande. Men det tar sin tid att få jorden i ordning och därför får man de första 2—3 åren, efter övergången till naturlig skötsel av trädgården, luckra jorden genom att sticka ner en grep och kraftigt röra den fram och tillbaka — utan att vända jorden. Särskilt gäller detta tung lerjord som behöver längre tid på sig att få liv, men å andra sidan håller fuktigheten bättre.

Det har visat sig vara lämpligt att en gång för alla dela upp trädgården i land, så att gångarna alltid förblir de samma. Djupgående ogräs som man annars brukade rycka upp med rötterna, rycker man nu bara av bladen på så att de ej kan bilda klorofyll. De dör då snart bort av sig själva.

Den naturliga marktäckningen

Denna brukar vara ett av det svåraste för nybörjaren att vänja sig vid. Vi har ju vant oss vid att landen skall hållas "rena". Granar kan också börja bråka över att man låter ogräset fröa sig och sprida sig över deras land. Det finns folk som helst vill rycka upp vartenda grässtrå som inte står på rätt plats för att kasta det på sophögen och helst vill se trädgården lika "städad" som sin våning. Men vi skall komma ihåg att i naturen finner vi naken jord bara där inget längre växer, där som all fruktbarhet är förbi.

Man skall alltså breda ut allt organiskt material på landen men inte tjockare än att jorden nått och jämt täcks, alltså bara 1—2 cm tjockt. Bara apelsin- och äggskal, grovt material och sådant som kanske inte ser så trevligt ut (ruttnande saker t. ex.) låter man gå i komposthögen på vanligt manér. Det är bra att ha till drivbänkar etc. (Också kreatursgödsel, gärna färsk, breder man ut som en tunn slöja ovanpå marken, utan att arbeta ner den. Möjligen kan man lätt mylla ner den med en kratta någon cm djupt. Ö.a.)

I övrigt skall man ej kompostera färskt avfall. Man förlorar då upp till 90 % av den aktivitet det annars utvecklar till jordens fromma.

Man kan använda allt slags levande material (slaget gräs, bortrensad ogräs, blast, löv, äppelskal, etc. ö. a.) till marktäckning. Har man väl fått jorden riktigt levande klarar man sig med vad trädgården ger av eget avfall, annars måste man tillföra detta utifrån. Detta är i regel också nödvändigt under den första tiden efter övergången till biologiskt trädgårdsbruk.

Ogräs skall man egentligen bara ta bort då det stör kulturväxterna, men man måste naturligtvis rent allmänt hålla det på rimlig längd — det får inte växa sig för högt.

Och, som sagt högst 1—2 cm tjockt skall marktäckningslagret vara. Tjockare täckning ruttnar lätt (beroende på hur vädret är) och det kan också om det är för tjock bidra till att möss och sniglar får det alltför bra. Det är därför bättre att oftare lägga på ett tunnare lager än lägga på tjockt mera sällan. Bäst är att förnya lagret, eller bättra på det varje vecka.

Det är självklart att man inte skall röra i detta täckande lager utan låta det vara ifred. Då man planterar, sår etc. behöver man inte heller röra så mycket varken i marktäckningen eller marken själv. Jorden blir med denna metod så lucker att man lätt klarar sig med en planteringspinne av trä. Man sår alltid i rader, då behöver man bara avlägsna marktäcket just i den smala rand som behövs för att mylla ner fröna eller sätta sticklingarna. Event. kan man underlätta groendet genom att strö över det sådda med gammal god kompost. I sådan mogen och väl skyddad jord groer sådden väl mer än hälften så snabbt som annars och skjuter fart.

Allmänt sett sparar man mycket tid genom att slippa gräva och marktäckningen gör också att det blir mindre ogräs. Man har därför gott om tid att hålla det hela snyggt och i ordning, så att inte ens kritiskt folk har något att klaga på.

Granitmjöl

Sådant kan man få vid stenkrossarna och det är för trädgården en utmärkt spårämneskälla. Vid intensivt brukad jord använder man vart tredje år 20—30 kg stenmjöl per 100 m². Man kan strö det direkt på jorden (ej vid torrt väder) men det är bättre om man blandar in det som strö i ko- eller fårstallet eller hos hönsen och sedan får det med då man gödslar jorden. I de flesta trädgårdar som fått sin jord riktigt levande räcker detta som "mineralgödning," man behöver alltså ej konstgödsel.

I de fall då jorden ej är i jämvikt eller är svårt utsugen kan man tillsätta fosfor och

kali utan att skada livet i jorden. Om jorden, trots naturlig gödseltillförsel, inte har neutral reaktion (pH = 7,0) utan ligger under denna neutralpunkt eller kanske t. o. m. är på väg neråt, kan det vara nödvändigt att ge naturligt tomasfosfat, ung. — allt efter omständigheterna 3—7 kg/100 m². Som kaligödning finns bara kalimagnesium att tillgå (om möjligt ej över 5 kg/100 m²). Kali får man vara mycket försiktig med om växternas hälsa ej skall skadas. Där man kan ge tillräckligt av organiskt material till jorden och denna gjorts frisk är varje större giva av mineralisk gödning överflödigt och onyttigt. Kväve skall man aldrig använda i någon form. Kvävegödning är just den egentliga "konstgödseln" vid sidan av de lättlösliga mineralblandningarna i s. k. "fullgödning".

Hjälpåtgärder

Det första man gör är att ta en kontroll av jordens tillstånd och förmåga att tillfriskna, vilket samtidigt är en kontroll av den kemiska reaktionen (pH-värdet) och jordens biologiska värde. För det andra kan man tillföra s. k. humusferment som bidrar till att levandegöra jorden. Ett sådant preparat innehåller spårelement, läkeörter och bakteriekulturer, d. v. s. allt som hittills visat sig vara givande för att framgångsrikt få jorden i ordning. Andra hjälpmedel är brännässelvatten (brännässlor som fått stå och dra i en trätunna med vatten ö. a.) o. a. redan kända biologiska hjälpmedel.

— — — —

Under senare år har t. o. m. fackmän måst medge att dessa metoder mångfaldigt stegrar skörden, skördevärdet, mjölmängden hos med sådant utfodrade kor, räntabiliteten etc., för att ej tala om den förmåga smaken och kvaliteten.

Det kan dock ta tid att lära sig att sköta sin trädgård på det rätta biologiska sättet. Vi är alltför indoktrinerade av den tekniskt-kemiska utvecklingen för att vi lätt skall kunna lära om. Men den som går in för denna naturmetod kommer snart att bli rikligen belönad.

(Docent Rusch är jämte dr Hans Muller den som främst bidragit till utvecklandet av den s. k. M P-metoden, som i Schweiz nu annammats av c:a 1000 lantgårdar med det mest strålande resultat. M P-metoden för jordbruk överensstämmer med de principer som docent Rusch angett i artikeln ovan. Vid en driftsekonomisk undersökning som gjordes för några år sedan vid 273 sådana gårdar visade bl. a. resultaten följande: Inkomsterna hade ökat med 60 %, utgifterna hade minskat med c:a 24 %. Mjölmängden pr ko hade ökat med 39 % men kostnaderna för fodermedel hade gått ned med 21 % — och speciellt intressant: veterinärkostnaderna hade minskat med nära 32 %. Dessa jordbrukare har inga problem med att bli av med sina högkvalitativa produkter.

En svensk firma som ombesörjer de jordanalyser som doc. Rusch nämner om, och som också försäljer de nämnda preparaten är Luxenta AB, G. Övägen 5, Norrköping, tel. 011-13 15 56. Ö. a.)

Övers. O. Alexandersson

Nathan Söderblom

II

Under sin tjänstetid som professor i religionshistoria och religionsfilosofi vid universitetet i Uppsala blev Staby prästgård upplåten åt Nathan Söderblom och hans familj. Prästgården kom att under de år han undervisade där bli en tillflyktsort som omhulldes av studenter, universitetskolleger och utländska vänner, liksom pastorshemmet i Paris hade varit en andlig medelpunkt för skandinaverna i den franska huvudstaden. Det finns många minnesteckningar där värmen och hjärtligheten i detta lantliga hem skildras av dem som fått njuta dess djupt mänskliga atmosfär under den tiden. Här diskuterades och musicerades under de långa höst- och vinterkvällarna vid skenet från fotogenlampor och vid värmande kakelugnsbrasa. Man talade om tro, filosofi, främmande religioner, naturvetenskaper och man sjöng till Söderbloms eller hans hustrus ackompanjemang. Men trots att det alltsomoftast blev sent på kvällarna, när man skildes åt, satt professorn morgonen därpå på mjölkskjutsen och körde på de leriga vägarna till universitetsstaden där den första föreläsningen alltid brukade börja klockan åtta — en tid som inte alltid var så lätt att hålla för nattpluggande studenter. Men de kom, då det inte fanns någon som kunde tala som han. Många av dem kom även efter att de avslutat sina studier vid universitetet. Här var en man som verkligen kunde fångsla sina åhörare — tankarna svepte ut över världen och tycktes inte bara omfatta hela klotet med dess människor utan även fjärran liggande tidevarv med alla dess gamla kulturer och religioner. Här talade, kort sammanfattat, en inspirerad ande till den unga generationen, en som själv livet igenom lyckades hålla sig ung.

Musikvännen

Nathan Söderblom älskade musiken sedan sin tidiga barndom. Här fann han avkoppling från dagens mångahanda mödor och kunde, såsom i bönen, uppgå i en andlig sfär som gav honom glädje och fördjupning.

Tre av de stora mästarna som han aldrig fick höra nog av var Bach, Händel och Mozart. Redan som skolgosse lärde han spela esskornett, piano och orgel och kom i samband därmed i kontakt med Joh. Seb. Bach's musik, vilken kom att ledsaga honom på alla hans livsvägar. Ett av de verk som kom att betyda mycket för honom var mästarens Wohltemperiertes Klavier. Såväl i Paris som i Leipzig, där Söderblom vistades under en tid, såg han till att aldrig missa något tillfälle att höra Bachs mäktiga orgelkompositioner. Det var också intresset för Bach som så småningom kom att sammanföra honom med en av Johann Sebastias stora tolkar — Albert Schweitzer — vilken vid ett tillfälle besökte honom i Uppsala. "De ägde båda", skrev Anna Söderblom i sina minnen, "klangen i själen", då hon skriver om deras intressen för Bach. Och: "Det var under denna fördjupade erfarenhet av Bachs mu-

sik som Nathan Söderblom präglade uttrycket: Bach — den femte evangelisten. Detta i samband med framhävandet av mästarens mäktiga orgelfugor."

Söderblom uttryckte sin vördnad för Bach vid ett senare tillfälle med orden: "Snillena är satta till tolkare av Guds skapelse. Tillvaron är svår att tolka och ter sig lätt meningslös, bittert meningslös. Genom sina ingrepp, sina personligheter och sina skapelser hjälper snillena oss att ana eller se en mening i tillvaron, och detta, icke blott som tänkare utan såsom hjältar, martyrer, profeter och helgon, såsom konstnärer och diktare... Vi är alla mer eller mindre musikaliska, ja, antag åtminstone att så vore. Något av musikens liv lever i oss. Men då Bach eller Beethoven träder fram, uttryckande det ousägliga med oanade uttrycksmedel, då blir det för oss icke endast två mycket mer musikaliska människor än vi andra, utan musikens uppenbarelser. I dem träder musikens ande oss tillmöte. Att musikens höjdpunkt är för alla tider principiellt nådd i Bach och att Flottinos utgör oändlighetsmystikens ovärderliga fulländning är för mig nästan lika visst som att Kristus i Guds uppenbarelse historia aldrig skall överträffas eller uppnås... Det kan finnas sång i hjärtat, fastän det känner nöden. De stora tondiktarna har skildrat det i musiken. Den stora, äkta musiken återger livet i sammanträngd form. Men den gör det rikare och fullare än ord förmå. Hjärtat känner igen sig, det vidgas och renas i sin känsla. Hör hur den store tondiktaren låter smärtan och mörkret stiga, lyftas i höjden av orkesterns stämmor, den ena mer inträngande, mer närstående än den andra. Han stannar ej, hejdas ej, utan låter den hjärtskärande rytmen genomvandra lidandets och ängslans irrgångar. Renandet är ej allt. Sinnet icke blott upprörs. Det lyfts och anar en försoning. Och ur bruset framträder en himmelsk ton. Någon gång lägger sig en så ousäglig ljuvhet och ren glädje i den, att ögat tåras, själen känner hänryckning."

Om Beethoven som han knappast dyrkade i mindre grad, sade han: "Vad jag känner inför Beethovens musik är något av vad jag känner inför människolivets djupa erfarenheter och tillvarons mysterium. Hos Beethoven finns, särskilt i hans senare alstring, känslor och tankar, förhoppningar, smärta, försoning, taperhet, resignation, ljusets skymtande genom mörkret, nyanserade och sammanknutna på ett sätt som ord inte kan uttrycka eller meddela, men som den i livets skärseld och i själens helvete och himmel invigde förstår. Därför utövar hans verk samma hugsvalande och klargörande och även försonande och styrkande inverkan, som varje äkta och kongenialt uttryck för själens eljest oklara, brusande och icke alltid meddelbara reaktion mot tillvaron."

Men Nathan Söderblom var inte blott en stor musikvän och åhörare utan även en utövande musiker; han kunde spela piano lika

fascinerande som han tolkade mästarnas verk på mäktiga kyrkorglar. Därtill kommer hans eget musikaliska skapande — sångerna han tonsatt och sångerna han skrivit. Under en tid av sitt liv var han t. o. m. invald som ledamot av Musikaliska akademien — ett tecken på den höga uppskattning han vunnit som musiker och musikvän. Härtill kommer att Söderblom var känd för sin goda sångröst, ett faktum som ofta i hög grad bidrog till att gestalta hans gudstjänster till verkliga högtider för församlingen. En gång, vid baptisternas världskongress i Stockholm år 1923, hade man arrangerat en gudstjänst i Uppsala domkyrka. På grund av någon missuppfattning hade organisten uteblivit från gudstjänsten. Till kongressdeltagarnas stora häpnad trädde nu ärkebiskopen själv fram och spelade respektive koraller på den stora orgeln.

Ärkebiskopen

År 1912 avbröts Söderbloms gärning som professor i religionshistoria och religionsfilosofi vid Uppsala universitet genom en kallelse till universitetet i Leipzig. Där undervisade han vid teologiska fakulteten i nästan två år. Söderblom hade redan under en lång tid med livligt intresse befattat sig med reformatorn Martin Luthers verk, det var därför inte att förvåna sig över att man just hade anmodat honom att hålla religionshistoriska föreläsningar vid detta kända Lutherska universitet i Tyskland. Det var här i Leipzig som några av Söderbloms mest kända arbeten publicerades — "Gudstrons uppkomst och Naturlig religion och religionshistoria". Nathan Söderbloms forskargärning hade redan på den tiden gjort hans namn så känt över världen, att studenterna där, såsom det varit fallet i Sverige, strömmade till från alla delar av landet till hans föreläsningar. Alla ville höra vad denne banbrytare på det religionshistoriska och religionsfilosofiska området hade att säga, en man som redan i sin franska doktorsdisputation hade slagit en bro emellan religionerna och bidragit till att verka som en försonare mellan religionerna och folken.

Den 20 maj 1914 satt Söderblom med sin familj och väntade på ett telegrafiskt meddelande från Sverige. Man var spänd på att få veta om sonen Helge hade klarat sin studentexamen. Telegrammet som denna dag kom från äldsta dottern meddelade helt kort: "Helge student, pappa ärkebiskop". Utnämningen till Sveriges nya ärkebiskop bekräftades samma dag även officiellt. Den 10 november tillträdde Söderblom sitt höga ämbete i Uppsala. Denna ärkebiskop satt inte bara i lugn och ro vid sitt skrivbord i Uppsala, utan kom att redan från första dagen av sin verksamhet utöva en aktivitet som sträckte sig över hela landet. Nu hade en man gripit den höga kräklän som en herdestav. Det var verkligen en som kände sig kallad att vara herde för de troende. Pastor primarius Olle Nystedt har i sin levnads-

teckning "Nathan Söderblom" sagt om denna insats, att "Söderbloms ärkebiskopsgärning har verkat uppryckande och nyskapande på skilda områden av kyrkans liv, gudstjänsten och de kyrkliga handlingarna, psalmboken och kyrkomusiken, kyrkoarkitekturen och den kyrkliga konsten i allmänhet...

Var det Söderblomska hemmet i Staby prästgård en centralpunkt i Uppsala, så var ärkebiskopsgården en centralpunkt i Sverige. Dit kom en ständig ström av människor av alla stånd och villkor. Och alla utlänningar av betydelse, som kom till Sverige, skulle naturligtvis också besöka ärkebiskopen. Dit kom både Tagore och Sundar Singh, kejsaren av Abessinien och generalen i Frälsningsarmén, ministrar och vetenskapsmän, journalister från alla världens hörn. Gästboken i ärkebiskopsgården har icke sin make i Sverige".

Nathan Söderblom har själv yttrat sig vid ett tillfälle om sitt arbete som den svenska kyrkans höge fader: "Det är ett kort liv, som förunnas oss här på jorden. Jag prisar icke den lyckliga, som har haft det så fredat och lugnt som möjligt, men väl den, som troget och oförskräckt tager på sig den lilla levnadens stora ansvar och gör så mycket gagn han kan med de krafter och möjligheter Gud förlänar".

Som biskop i Uppsala Ärkestift kom Söderblom att besöka fler församlingar i stiftet än någon annan av hans företrädare tidigare gjort. Ingenting förmådde att hålla honom kvar i hans vackra hem i Uppsala, för att personligen komma i kontakt med så många människor där ute i hans stift som möjligt — det blev visitationsstämmor, konfirmationer, besök i ungdomsgårdar, ålderdomshem, sjukhus, i skolor och allsköns gudstjänstlokaler. Överallt visade han alltid samma stora intresse, omtanke, hjärtlighet och ödmjukhet, överallt dit han kom lämnade han oförglömliga spår efter sig. Rapportererna från denna tid berättar om visitationsresor i ösregn och över leriga byvägar som tagit tio timmar, varefter arbetet i församlingen började, ett arbete som slutade sent om nätterna. Om en sådan visitation till Bollnäs berättas det att ärkebiskopen varit tvungen att göra en tremilavandring på skogsstigar, då inget fordon kunde köra på dessa vägar. Vid andra tillfällen berättas det om besök hos en gammal kolares giftbrutna hustru i Bjuråker, om båtresor långt ut till bortglömda öar i havsbandet vid Hudiksvall, om långa samtal med en glad barnaskara i Norrala, Trönö och vid Öjungs kapell i den djupa sjumilaskogen, samtal med ödemarkebarn som stod där i glad förväntan med lysande ögon och blågula flaggor i händerna. Vid ett tillfälle skrev han följande i sin dagbok: "Herre, giv mig ödmjukhet och vishet att tjäna den stora angelägenheten om din kyrkas frihet". Han var då 24 år. Den ödmjukhet han bett om kom han att äga hela sitt liv och i hela sin stora gärning. Och denna hans ödmjukhet var parad med en förmåga att alltid se det positiva hos sina medmänniskor, det goda, det äkta. Är det då att förundra sig över att en sådan man helt enkelt måste utstråla en andlig kraft som var i stånd att hänföra alla dem som kom i beröring med honom? "Om någon med desperat beslutsamhet inriktar all uppmärksamhet, all förmåga, varje möjlig timme och även omöjliga timmar, varje stycke

Ur den stora lyriken . . .

SKALDENS MORGONPSALM

Sol, som från mig flytt!
Över bergens topp
lyfter du på nytt
strålig hjässa opp.
Jag vill bedja med de myriader.
Hör mig sångens, hör mig ljusets fader.

Tag mig med i skyn
på din himmelfärd!
Öppna för min syn
diktens sköna värld!
Låt dess gudabilder i det höga
sväva klara för ett dödligt öga!

Lär mig måla s'en
för den dunkla jord
varje himlascen:
giv mig språk och ord,
att de flyktiga gestalter stanna
på mitt papper, levande och sanna.

Giv mig kraft och mod
att förakta rätt
dårars övermod,
tidens kloka ätt,
som beler vad skaldens pensel målar,
fåfångt doppad uti dina strålar!

För den bleka nöd
stäng igen min dörr;
giv i dag mig bröd
som du givit förr;
att den höga himlakraft ej rymmer
ur mitt bröst för jordiska bekymmer!

O! du vet det väl,
hur jag älskar dig.
Därför fyll min själ,
fyll den helt med dig!
Årans, guldets, maktens åtrå vike
från mitt rena hjärta, från ditt rike!

Se, du hör min bön,
hör mitt lov också!
Jorden syns mer skön,
himlen mera blå.
Andar viska i de svala lunder,
jag hör harpor, jag ser skaparns under.

Tiden flyger bort,
konsten är så lång,
livet är så kort.
Upp min själ till sång!
Guden kommer. Lyssnen myriader!
det är sångens, det är ljusets fader.

Esaias Tegnér

av kraft i kropp och själ och hjärta åt en sak", sade Söderblom då han vid ett tillfälle talade om sitt arbete, "som ter sig för honom som Guds vilja, om han därunder villigt tjänar överallt där tjänst behövs i smått och stort och giver sig själv utan förbehåll åt det mål, som av Gud — eller hans inbiling — ställs upp framför hans ögon, så är det säkert och bevisat tusen gånger, att en människa endast blir medveten om sin egen oförmåga och värdelöshet. Men på samma gång förnimmer den lilla ömkliga människovarelse Gud, som allenast äger makt".

Pacifisten Nathan Söderblom

Då Nathan Söderblom hade blivit Sveriges ärkebiskop bara någon månad efter utbrottet av det första världskriget kom han också här att "med desperat beslutsamhet inrikta all uppmärksamhet, all förmåga, varje möjlig timma och även omöjliga timmar, varje stycke av kraft i kropp och själ och hjärta" åt sina försök att i sin insats verka försonande gentemot kyrkofurstar, regeringar och folken, för att så snabbt som möjligt söka få slut på detta fasansfulla mördande i världen.

Nathan Söderblom, som själv hade upplevt krigets utbrott på tysk mark, under den sista tiden av sin professur vid universitetet

i Leipzig, sade i ett tal i Harmånger i samband med en visitation, bl. a.: "Nu är det i detta arma Europa värre ställt, än någon olycksprofet kunnat drömma om. Och vi svenskar äro icke blott nöjda om vi slipper släppa till vårt eget skinn, vi äro också människor och kristna, som måste känna med våra kämpande och lidande bröder av skilda nationer. Ve dem, som önskat kriget! Man säger: kriget är ändå något mäktigt och uppryckande. Anstiftar man mordbrand för att se prov på dödsförakt, eller borrar man en emigrantångare i sank för att få höra engelsmannens all right, som då han vid Titanicolyckan erfor, att det var en för mycket i räddningsbåten, och hoppade i sjön. Krig kan uppenbara storhet. Att förneka det mina ögon har sett, då jag av skickelsen tvangs att övervara krigsutbrottet i Tyskland. Man ville icke kriget, lika litet som i Frankrike. Man kände kriget som ett hårt nödtvång... Aldrig kunna vi nog tacka Gud, som i hundra år låtit nådesolen skina och förskonat oss. Ve dom som åstunda Herrens dag! Ty den är mörker och icke ljus".

Den 6 september 1914 sade han: "I Frankrike är det vanligt, att man icke nämner eller dyrkar annan och högre gudom alls än fanan och republiken. För Englands egen del är hela världen missionsområde. Hans universalitet grundar sig på öfolkets

ensamrätt till världsväldet och innebär de andra nationernas, icke blott det av fariseismen lätt misskända Frankrikes, underlägsenhet under fromhetens utkorade folk. Hava vi icke förnummit åtskilligt om Sveriges speciella Gud? Omges icke hans gestalt med en uppriktig och hederlig känsla, som lånar något av sin värme och sitt allvar från kristendomen, men som i praktik hänförelse omedvetet förringar och förändrar föremålet för sin hyllning? Vi märker det knappast, då det gäller vårt eget. Så lätt glider avgudadyrkan in, när den förbinder sig med något, som verkligen är högt och dyrbart. Riktigt rädda bliva vi först, när vi höra om andras nationalgudar. Nationalismens gud är icke en, utan legio, ty de äro många, lika många som de stammar, folk, nationer, riktningar och partier, som förtäta sin egen makt och välfärd, sin kärlek och sitt hat, sina intressen och öden, i motsats mot andra till en gud, i vilken de dyrka vad? — sig själva. Men mycket har även i vår tid förgrovats genom nationalismen, som i detta världskrig bryter udden av sig själv. Hur en sådan förgrovnig på skilda områden gör sig gällande, är mycket uppenbart, men kommer oss här icke vid. Vad vi skall se är att den gamla människan har utbytt den sanna ende Guden mot den gud, som sade till de gamle 'älska din landsman, hata din fiende'. Det kan vara stark och äkta religion — men den är icke kristendom. Det är i regel en krigsreligion, som i fredstid värdigt fortsättes av klassreligionen och som hjälper denna att tillfoga kristendomen större skada än någon förnekelse förmår... Jesus förkunnar en annan Gud. Han är inte många, utan en. Ty han säger 'Älsken edra ovänner och bedjen för dem som förfölja eder.' Vidare nämner jag fredssaken: Älsken edra ovänner! Bort med kriget!"

Och, slutligen. I det han visade en väg ur allt detta djupa mänskliga lidande i världen, sade Söderblom julen 1914: "Skall vi glömma krigets jämmer? Eller skall vi tänka på den... Nej, vi får inte glömma. Tro inte, att man därute i skyttegravarna i kolden och under fiendens eld förhånar eller föraktar julbudskapet... erfarenheten lär, vad kristendomen vet, nämligen att det inte finns någon lättare väg till världsförbättring än den, som leder genom de enskilda människornas hjärtan."

Men Nathan Söderblom predikade inte bara med ord, utan gjorde en lika stor insats genom praktiska gärningar, för att föra samman de stridande folken och kyrkornas furstar, såsom även dr Poul Bjerre från svensk mark gjort sitt yttersta för att sammanföra de stridande nationernas regeringar. Den 8 november 1914 skickade ärkebiskopen sin stora fredsappell till världen, år 1915 sände han ut sin inbjudan till en Världsförbundskonferens i Uppsala.

Den ekumeniska kyrkofadern

År 1917 sände Söderblom ut en inbjudan till en allmänkyrklig världskongress i Sverige och gjorde 1918 ett nytt försök att anordna en internationell kristen konferens på svensk mark, men misslyckades även denna gång, liksom föregående gånger, då han ej kunde övertala de krigförande makternas kyrkofurstar att ge varandra handen. Men Söderblom var inte en man som gav sig, utan arbetade vidare mot sitt mål

och lyckades slutligen, år 1920, vid ett möte i Genève, att förmå tyskar och fransmän att träffa varandra igen för att äntligen, år 1925, sammanföra representanter för alla stora kristliga samfund på den stora universiella Kristna konferensen i Stockholm och i Uppsala. Det har påpekats, att hela sextonhundra år hade förflutit sedan österland och västerland senast hade varit församlade — vid det stora kyrkomötet i Nicra år 325. Här satt nu kristna ombud från alla fem världsdelarna; biskopar, metropoliter, hundratals präster från skilda samfund, ärkebiskopen av Sverige och den gamle, ärevärdige patriarken av Alexandria, församlade i Sveriges huvudstad i hela sin färgrika liturgiska prakt, gemensamt försjunkna i bön och räckande varandra handen, med ett undantag — påven och den romersk-katolska kyrkan, som inte ville delta i konferensen. Selma Lagerlöf, som av ärkebiskopen hade anmodats att hålla ett tal till den höga församlingen, sade: "Låt oss höra! Låt oss lyssna! Han, vars stämma genom världskrigets åskor tillropade oss enighet, talar också till oss genom sin ringa tjänarinna ödmjuka skapelse. Enighet, tillropar hon oss, enighet mellan reformert och lutheran, enighet mellan protestant och grek, mellan grek och katolik, enighet mellan kristna och icke-kristna, enighet, enighet, enighet mellan alla jordens folk."

Ärkebiskopen själv sade i en av sina predikningar under det ekumeniska mötet: "Bröder, älsken varandra... I dag lyder meningen till Kristi kyrka: Effeta! Öppna öronen och hör! Öppna munnen och tala! Kyrkan lyssnar för mycket till människor, för litet till Gud. Det som stoppar till öronen är, säger Jesus, frestelse och motstånd, rikedomens omsorger och njutandet av livets goda. För att höra måste vi vaka och bedja... Det räcker ej med ord. Ord är billig vara. Vi måste släppa till oss själva. Slöseri med livet består i den kärlek, vi icke givit, den kraft, vi icke brukat... Nästa handling måste vara, att kristenheten genom Mästarens efterföljd visar världen sin andliga enhet. Eljest kan, enligt Jesu ord, världen icke tro, att han kommit på Guds vägnar."

Ett ofantligt arbete och en oupphörlig ansträngning av Nathan Söderblom hade åstadkommit detta kyrkliga världsmöte. Professor Gustaf Aulén har säkert med fog kunnat utnämna Nathan Söderblom till "den ekumeniska kyrkofadern", han som med sådan hänförelse och ödmjukhet strävat efter sitt höga mål.

Medan fredsarbetet hade bidragit till att Söderblom fick Nobels fredspris, blev hans ekumeniska insats av tyskarna hyllad med beteckningen "lutherdomens andlige ledare". Världen i övrigt räknade honom som en av de stora andliga ledarna i vår tid. Man torde därför, säkert inte utan berättigande, kunna säga att Bengt Sundklers år 1966 på engelska utkomna verk: "Nathan Söderblom, His Life and Work" (Glerups, Lund) är ett arbete världen väntat på, då det, efter holländaren van Leens bok, hör till de få som hittills skrivits på ett annat språk än svenska om honom.

Skriftställarskap

Att en man som hela sitt liv igenom så intensivt som Nathan Söderblom umgåtts i böckernas värld förr eller senare skulle för-

söka publicera något eget torde vara uppenbart. Söderblom var verkligen bara 22 år gammal då han fick uppleva sin första skrift i tryck: "Meddelanden från Studentmissionsföreningen", som utkom år 1888, över ämnet "Sveriges förste kristne lärare". Och en kristen lärare blev även Nathan Söderblom själv med tiden, en lärare av stora mått. Efter denna inledning har år efter år nya arbeten flutit ur hans penna. Här skall vi nöja oss med att endast anföra några av de mest kända skrifterna. 1899 utkom den lilla, men trots detta utomordentligt djuplodande skriften "Jesu bergspredikan och vår tid", 1907 "Främmande religionsurkunder", 1910 "Religionsproblemet inom katolicism och protestantism", 1914 "Naturlig religion och religionshistoria" och "Gudstrons uppkomst", 1916 "Studiet av religionen", 1929 "Luthers lilla katekes", 1930 "Uppenbarelsereligion", 1931 "Kompendium der Religionsgeschichte", 1932 "Den levande Guden". Den sistnämnda utkom ett år efter Söderbloms död och de övriga postuma verken "Tal och skriften" (1933), "När stunden växla och skrida" (1935) och "Översikt av allmänna religionshistorien" (1935).

Till ledning för dem som närmare vill sätta sig in i vad andra skrivit om Nathan Söderblom och hans gärning kan bl. a. följande böcker nämnas. Erland Ernmark: "Religionsproblemet hos Nathan Söderblom" (Glerups, 1949), ett verkligen djuplodande och initierat arbete om Söderbloms religiösa tankar, Tor Andraes "Nathan Söderblom" (J. A. Lindblads förlag, Uppsala, 1932) och Olle Nystedts "Nathan Söderblom, Kort Levnadsteckning" (Svenska Kyrkans Diakonistyrelses Bokförlag, Stockholm 1931), två bra illustrerade och initierade livsteckningar. Dessutom kan nämnas makans, Anna Söderblom, minnesverk i två band "På livets truttoi" (Glerups, Lund, 1949 del 1 och 1956 del 2). Till den som vill läsa en mer konseptiv översikt över Söderbloms liv och gärning kan Stina Palmborgs lilla skrift "Nathan Söderblom" (Natur och Kultur, Stockholm, 1948) varmt rekommenderas.

Nathan Söderblom ägde förmågan att uttrycka sig enkelt, i allt han vad han skrev eller yttrade. Ett mycket gott bevis härför erbjuder hans i tre band efter hans död publicerade förut nämnda samlingsverk "När stunderna växla och skrida" där man kan finna hans betraktelser om Gud, själen, bönen, människans ensamhet, Bibeln, människans plikt och ansvar, vårt andliga liv, våra stora kristna högtider, människans bildning, innerlighet, kall och tro. En annan kortfattad och överskådlig skrift är hans år 1915 publicerade arbete: "Ur religionens historia" (P. A. Norstedt & Söners Förlag, Stockholm), där han sammanfattar en rad uppsatser som han publicerat i svenska och utländska tidskrifter och som visar den som inte har tid att tränga in till djupet av hans större verk hur mångsidiga hans tankar redan på den tiden varit. Här tar han itu med Friedrich Nietzsches maktfilosofi, mysterier hos primitiva stammar, antikens trosvärld, buddhismen, hedendom, frälsning, typer i religionen, Laotses djupa kinesiska religion och etik samt med bönnens makt etc. Rekommenderas kan också den av Glerups Förlag 1951 utkomna boken "Om studiet av religionen" — ett verk som erbjuder en gedigen och konseptiv översikt över de olika teologiska

disciplinerna psykologi och historia, dogmatik, etik, religionsfilosofi och religionspsykologi — och sammanfattar åtskilliga av de verk som under tiden försvunnit från bokmarknaden och de flesta allmänna biblioteken. I sin korthet (skriften omfattar endast ca 150 sidor) och sitt klara språk torde den säkerligen vara en god hjälpreda och introduktion till Nathan Söderbloms sällsynta idévärld.

Tankar om religionen

Fenomenet Nathan Söderblom är alltför omfattande för att man på några tidningspalter ens skulle våga ge sig i kast med en översikt över hela hans religiösa världsbild. Här är det ju inte bara fråga om religionsvetenskap — studiet av religionen i alla dess former och om religionspsykologiens gränser, det väldiga komplexet tro och vetande — det religiösa undret, livsmystiken, det övernaturliga, utan även ämnen såsom kristendomen och de andra religionerna, människans religiösa erfarenhet i allmänhet och fenomenen mystik och metafysik.

Som avslutning på denna artikel skall vi låta Nathan Söderblom ställa några väsentliga frågor och även ge svaren, då ju det viktigaste ju är vad *han* menar och icke de som tyder honom.

Då han talar om den mänskliga själens främlingskap och vissheten om en annan värld säger Söderblom: "Här på jorden har människan uppkommit. Här har hon villkoren för sitt liv. Det finns hos henne sådant, som ej kan förklaras ur det som jorden är och bär. Men hon är djupt plantad och sitter fast. Dock, sin bästa tid och det mesta av sina fina, sköna, innerliga starka tankar har hon givit åt det osynliga, åt osynliga makter, åt en osynlig värld". Och: "Det är icke några fantaster som har sagt det, utan de högsta, rikast begåvade andarna i kultureernas blomstringstider."

Vårt religiösa sinne är "respekt, vördnad, andakt, stillhet, helgd inför det stora och heliga, som är livets hemlighet — inför människans innersta, inför sammanhanget, inför Gud... Det religiösa sinnet följer ej av en människas credo. Man saknar det ej sällan hos de fromma. Man finner det ej sällan hos dem, som gälla för att vara världens barn. — Detta om religion, fromhet i allmänhet. Man har mer andlig samkänsla och möjlighet till gemensam andakt med en människa av annan tro och historia som har det religiösa sinnet — än med en aldrig så nära liklärig, som saknar det religiösa sinnet och kanske låter förnimma ett fariseiskt sinne". Dessa ord torde kunna anses som representativa för Söderbloms hela tänkande om religionen, då det uppenbarar ett karaktäristikum för hans väsen, hans vida tolerans mot alla annorlunda troende, ett karaktärsdrag som i hög grad skiljer honom från de flesta kyrkofurstarna.

Den som skrivit sin doktorsavhandling om gammalpersisk tro har redan därigenom sträckt sina intressen långt utöver det egna landets ofta tränga gränser och slagit en bro över till fjärran bröder, även om dessa medmänniskor ägde en helt annan tro än han själv och den kyrka han tillhörde. Detta drag framgår tydligare än någon annanstans i Söderbloms stora verk "Den levande Guden", en jämförande religionsstudie, vars like bara få forskare förmått att prestera och en bok

Astrologi

Det har blivit vinter. Träden har under de senaste veckorna fällt sina löv och höststormarna har tagit dem med sig i sin virveldans över landskapet. Nu ligger årets första snö över åkrar och ängar. En djup stillhet har samtidigt lagt sig över landet.

Vi har med den 21 december hunnit fram till Stenbockens zodiaktecken, som varar ända till den 18 januari. Den 21 december är dagen för midvintersolståndet, den dag då längtan efter solens nyfödelse är som djupast, årets kortaste dag, då ännu allt är höljt i djupaste mörker och solen kanske bara kommer fram några, alltför få minuter. Ja, det är årets mörkaste dygn och det råder stark kyla över länderna i Norden. Och ändå är denna dag, den 21 december, den dagen då solen, trots att vi inte kan skönja det, svänger om och föds på nytt — börjar att dag för dag stiga allt högre på sin kosmiska vandring; allt högre vid den fjärran horisonten.

Julen, misteln och granen

Den kristna kyrkan har, för att inte direkt sammanlagga dagarna, lagt Jesu födelsedag på den 24 december. Då tänder den kristna människan i Norden ljusen i sin julgran — trädet som hela året håller sig grönt och därmed redan i sig självt bildar en längtans symbol, liksom ljusen, efter en ny födelse och ett nytt liv. I de anglosaxiska länderna är det däremot misteln, som växer i granarnas toppar i den djupa skogen, som ofta, i stället för granen, symboliserar människans längtan efter ljus vid jultiden. Om vi kastar en blick på det som kulturhistorien har att berätta om julgranen så får vi se, att den

där man på varje sida kan skönja en högre makt som inspirationskälla. Det är en bok av ett värde som låter dess verkan sträcka sig långt utöver landets gränsmärken, ett verk som säkerligen i första hand kommer att låta Nathan Söderblom leva vidare bland dem som kallas för de odödliga, i "Den levande Guden. Grundformer av personlig religion" har Söderblom givit oss en verkligen djuplodande inblick i de olika religionernas särarter, från de sibiriska sjamanernas andebesvärjelser över de indiska yogakulterna, jnismen, buddhismen och hinayana fram till Bhagavadgita, Jainavalkya, Zarathustra, Sokrates och Jesu självuppoftande kärlek till människorna, religionen där ordet och gärningen hade blivit till ett. Han skriver på ett ställe i boken: "Mer värd än alla tankar och ord är en enda riktig handling... En enda handling av oegennyttia är mer värd än alla vänliga ord. En enda handling av godhet är mer värd än alla varma tankar. En enda handling av självuppoftning betyder mer än de ivrigaste försäkringar... Gärningen har ett större värde än tankar och ord, både för den som får något gott sig bevisat och för den som gör något gott... men det finns ord som är en gärning, ord som kräva en sådan avgörelse, ord i vilka det ligger så mycket av en själs dyraste egendom, att de äro gärning, ej blott ord". Så enkelt, så stort var hans språk i "Den levande Guden".

Stenbocken



är omnämnd för första gången i ett dokument från år 1605. Där kallas den i samband med julen helt enkelt för gran. Vid ett senare tillfälle, 1642, betecknas den julgran. I båda fallen i staden Strassburg. Att dock inte bara tyskarna vid denna tid bevisligen haft julfirande som sed, utan att även deras germanska förfäder, har firat jul långt tidigare bevisar biskop Martin av Bracara i ett dokument från år 580, där han talar om suevernas vana att pryda sina hem med grönt och fläta kransar vid jultiden.

Föddes Jesus verkligen vid jultiden?

Trots att den kristna kyrkan hade förlagt Jesu födelse till den 24 december och därmed, som redan påpekats, tidsmässigt övertog våra nordiska förfäders bruk att fira vintersolståndet, kan vi inte ute i naturen skönja minsta tecken på nyfödelse. Nej, därute är ännu allting dött och höljt i mörker. Det som lever och gror det är människornas längtan efter ljusets pånyttfödelse, efter naturens stora uppvaknande ur vintersömnen — befrielsen ur köldens dödsgrepp. Och såsom en längtan efter denna nyfödelse i naturen från och med den 21 december (eller den 24) har vaknat hos oss människor, så tycks även växten i den mörka myllan från och med den dagen nu åter ha vaknat ur sin vintersömn och inlett sin kamp mot mörkret, trängande mot ljuset. De kosmiska livsstrålarna tycks från denna dag ha börjat tränga fram till såväl människan, djuren som till växten.

Ja, vi har här, som det synes, kommit fram till en viss diskrepans mellan en egentlig naturens nyfödelse, som ju först äger rum på våren, och solens nyfödelse fr. o. m. vintersolståndet, där kyrkan förlade firandet av Kristi födelse. Hur kan detta förklaras? kan vi ju ha rätt att fråga. Frågan är förvisso berättigad, ty trots att solen för oss nordbor åter börjar stiga ur sin grav den 21 december (det förhåller sig, som bekant, tvärtom på den sydliga delen av vårt klot) så ser vi ju ännu ingen ny födelse ute i naturen. Fortfarande är den ju täckt av snö och köldens grepp bara hårdnar alltmer dag efter dag. Själva nyfödelsen i naturen börjar ju först den 21 mars, d. v. s. vårens begynnelse. Detta är den stora dagen då allting, synbart för oss människor, vaknar på nytt — grönskan bryter fram, fåglarna börjar sjunga i träd och buskar igen och de första blomorna kläder skog och äng. Ja, det är den 21 mars som är den stora jubeldagen för oss människor liksom för hela naturen. Det är på den dagen som den stora egentliga födelsen av naturen äger rum, inte den 21 december.

Hans Sterneder den österrikiske astrologen, vars genialiska ideogramtydningar vi följer i hela denna studie, har också å sin sida tydligt påpekat divergensen mellan de av människan fixerade kalendariska data och det stora kosmiska skeendet självt. Enligt hans uppfattning är vintersolvändningsdagen, den 21 december, den dagen då solen återuppstår ur mörkret och stiger upp vid horisonten för vår blick. Vid denna tidpunkt återuppstår m. a. o. livet från döden och övervinna döden. Det torde därför vara

vid den tiden som Jesu uppståndelse från de döda egentligen borde firas, inte hans födelse. Det var, påpekar han, helt och hållet mot allt förnuft och alla naturlagar att människorna förlade Jesu födelse till tiden för vintersolståndet, alltså julen, i stället för att begå denna stora fest vid tiden för vårdagjämningen, då naturen och allt liv vaknar ur sin djupa sömn. Den kristna kyrkan och de kristtrogna har ju, det får man i detta sammanhang ej glömma, under de tre första århundradena firat Kristi födelse den 21 mars, alltså vid vårdagjämningen, då solen inträdde på vårpunkten i sin kosmiska bana.

Skottdagens problem

Även helt nyligen utkomna uppslagsverk, såsom Arkady Leckums "Frågviseboken" (ICA-Förlaget, 1969), påpekar diskrepansen i vårt nuvarande kalendersystem: "Längre fram övergav man 'Månkalendern' och grundade i stället sin tidsräkning på det antal dagar (c:a 365 1/4), som det tar för jorden att kretsa ett varv runt solen, 'Solkalendern'. Den överskjutande fjärdedels dagen började så småningom vålla allt större förvirring. Till slut beslöt den romerska statsmannen Julius Ceasar att råda bot på missförhållandet. Han bestämde att år 46 f. Kr. skulle ha 445 dygn, för att man skulle 'hinna ifatt', och att varje år — med undantag för vart fjärde — i fortsättningen skulle ha 365 dygn. Det fjärde året skulle vara ett skottår och bestå av 366 dygn. På så sätt inhämtade man det fjärdedels dygn som annars skulle ha 'blivit över' varje år. Men så småningom upptäckte man att påsken och andra kyrkliga högtider ändå inte inträffade vid de tidpunkter på året där de egentligen hörde hemma. Det hade hopat sig alltför många 'extra' dygn. År 1582 beslöt påven Gregorius XIII, att göra något åt saken. Han bestämde, att man skulle förkorta år 1582 med 10 dygn, och för att få en kalender som överensstämde med verkligheten för all framtid, skulle man sedan hoppa över skottdagen det första året i varje århundrade, om årtalet inte var jämt delbart med 400. Åren 1700, 1800 och 1900 var därför inte skottår, men år 2000 kan delas med 400 och blir alltså skottår. Detta system, som avlöste den gamla 'julianska kalendern' kallas den 'gregorianska kalendern' och används numera över hela världen. Vissa trossamfund håller sig dock med andra kalendrar, som de följer i sin religionsutövning".

Arkady Leckum har här också tydligt påpekat att man "så småningom upptäckte att påsken och andra kyrkliga högtider ändå inträffade vid de tidpunkter på året där de egentligen hörde hemma", och kallade, som vi såg, det hela för "ett missförhållande".

Ingen människa, och således ej heller någon påve, känner till den exakta dagen för Jesu födelse. Borde det då inte vara korrektare, då man tar i betraktande påven Gregorius den trettondes egenmäktiga fixerande av våra kalenderdata och de stora kristna högtiderna, att hellre följa den tradition som de första kristna församlingarna fixerade, vilka för två tusen år sedan firade Jesu födelse den 31 mars. De levde ju på den tiden då han själv vandrade här på jorden och borde därför redan på grund av personlig erfarenhet eller åtminstone muntlig tradition bättre känna till Jesu egentliga födelsedatum än Gregorius XIII! Gregorius XIII har, som vi sett av föreg. betraktelse, således egen-

mäktigt fixerat ett kalendersystem som går mot alla naturlagar och som ävenledes bryter med den gammalkristna traditionen att fira Jesu födelse på vårdagjämningens dagen den 21 mars och hans uppståndelse från döden vid tiden för vintersolståndet.

Våra månadsnamn och det kosmiska skeendet

Vi skall nu kasta en kort blick på missförhållandet mellan beteckningen å våra månadsnamn och det kosmiska skeendet. Även här skall vi följa Sterneders intressanta synpunkter.

Vår kalender betecknar årets nionde månad med september. September är dock, som vi vet, konstruerat av talet "septimus", d.v.s. sju. Således kallar kalendern den nionde månaden på året för den sjunde.

Likadant ligger det till med den tionde månaden, vilken av romarna fick heta oktober och oktober härstammar, som bekant, från det latinska ordet octo = åtta.

Årets elvte månad fick heta november och november härstammar från lat. "novem", = nio. Slutligen december, var tolvte månad, har sin beteckning från lat. "decem", = tio.

Förklaringen till detta missförhållande torde sökas däri, att det gammalromerska året, som ju rättades efter månen, hade fixerats till endast tio månader.

Dessa gamla latinsk-romerska beteckningar för våra månader pekar dock tydligt på att det gamla Rom ännu hade en djupare kontakt med det stora kosmiska skeendet än den moderna tidens människor, trots att massan själv sällan kände till de hemliga bakgrunderna till sitt liv här på jorden. När romarna således brukade kalla den sjunde månaden för september och den tionde för december, så tyder det ju klart på att man verkligen baserade dessa tal på den 21 mars som årets första dag, d.v.s. vårdagjämningen. Om vi räknar mars som årets första månad så kommer vi ju fram till att september faktiskt är årets sjunde och inte årets nionde månad. På samma sätt förhåller det sig också med oktober, november och december. De är allesammans baserade på mars månad, vårdagjämningen, som årets begynnelse och inte på vintersolståndets månad och dag. Och därmed är Stenbockens månad under inga omständigheter, kosmiskt sett, ett egentligt slut på ett år, såsom även den 1 januari inte är någon början på ett nytt. Januari och februari torde, som framgår av ovanstående betraktelse, vara den egentliga elvte och tolvte månaden, byggda vidare på december, den tionde, för att uppnå talet tolv.

Man kan än en gång fråga sig hur det har varit möjligt, att människorna inledde ett år mitt i den kalla vintern, som det således återstår omkring två hela månader av. Den första januari är en helt och hållet konstgjord konstruktion som ej har någon som helst förankring eller ens bakgrund i det stora kosmiska skeendet.

Senaten i det gamla Rom hade en gång i tiden fixerat den 1 januari som den dag då nya konsulärer skulle inleda sin ämbetsperiod och denna nyårsdag fixerades då som årets första dag. Detta hände år 153 f. Kr.

Människorna brydde sig inte det minsta om några kosmiska skeenden, solens bortdöende eller återuppståndelse, naturens död och nyfödelse, utan tvang helt enkelt världen att rätta sig efter ett av en politisk organi-

sation fastställt datum, liksom man senare i tiden, under Napoleon, inledde en ny tidsräkning från och med dagen för Bastiljens stormning eller Benito Mussolini i Italien som lät inleda en ny tidsräkning från och med dagen för marschen mot Rom.

Jesu födelse, död och uppståndelse och den kosmiska rytmen

Hans Sterneder har på ett fascinerande sätt, i samband med sina åsikter om den villkorliga fixeringen av våra kalenderdata och våra kristna högtider, påpekat att, såsom ju även framgår av de tidigare kristnas sed att fira Jesu födelsedag den 21 mars, denna vårdagjämningssdag även för oss moderna människor torde vara den enda riktiga dagen att inleda ett nytt år med. Därmed torde också automatiskt följa att vi på dagen för vintersolståndet, d.v.s. den 21 december, dagen då solen åter dyker upp ur mörkret och föds på nytt, även borde högtidlighålla mysteriet Jesu uppståndelse ur graven, eller med andra ord undret med dödens övervinnande genom Kristus. Därmed infaller Kristi död under Skorpionens zodiaktecken, då ju även hela naturen p.g.a. solens försvinnande bortom horisonten, lägger sig till vila och, som vi brukar säga, dör. Detta skulle, framhäver prof. Sterneder, "erbjuda oss en underbar samklang mellan solen och Kristus, mellan naturen och Frälsaren — och skulle förklara och upphöja hela naturens liv därigenom att naturens liv och Kristi heliga liv skulle löpa parallellt med varandra", i harmoni. "Då skulle vi inte behöva uppleva denna smätsamma motsats, som förnimms av varje naturförbunden kristen människa, att våra själars Frälsare föds den 24 december, men solen, allt livs gudom, vid samma tidpunkt upplever sin återuppståndelse. Det skulle vara underbart och djupt meningsfullt, om vår själs Gud kunde skrida på samma levnadsbana som våra kroppars Gud. Och detta skulle, avslutar Sterneder sina tankar i denna fråga, kunna ordnas med lätthet, då vi ju inte äger det ringaste historiska bevis för den dag då Jesus verkligen föddes. Vi uppmuntras än mer till denna önskan, då vi tänker på de rapporter som de första sekulernas tidiga kyrkofäder lämnat efter sig, de som ju ännu stod oändligt mycket närmare Jesu liv än dessa senare tider, kyrkofäderna som förkunnade att Kristi födelse firades i mars månad".

Det var prof. Hans Sterneder som slogs av den tanken, att den bibliska texten "... korsfäst, död och begravnen; nederstigen till dödsriket; på tredje dagen uppstånden igen från de döda; uppstigen till himlen ...". Liksom de flesta bibliska tidsuppgifterna även i detta fall är att betrakta som "Guds dagar" och således icke som tjugufyratimmarsdagar, samt att döendet mycket väl kan tänkas ha ägt rum under Skorpionens tecken, alltså i samband med allt döende i naturens värld, att den andra dagen med fog torde kunde ha infallit under Skyttens tecken (då Jesus var nederstigen till dödsriket) och att slutligen den tredje dagen (på tredje dagen uppstigen igen från de döda) kan beräknas vara identisk med solens uppstigande i Stenbockens zodiaktecken. Dessa tre dagar och händelser torde säkert kunna anses vara de tre stegen i det stora frälsnings- och befrielseförloppet av allt jordiskt och andligt liv. Här skulle vi då klart kunna skönja en uppenbar parallellutveckling i Kristi lidan-

des historia och växtlivets stora kosmiska rytm, då ju även växten "dör", finnes ny näring, nytt liv i underjordens värld och återuppstår till himmelen. Kan vi, betonar Sterneder, som kristna uppleva denna stora analogi mellan Jesu födelse, liv, död och uppståndelse och det stora kosmiska skeendet i naturens rike, då först blir kristendomen rikligt levande för oss och då kan vi även bättre förstå varför man under urkristendomen, i de första kristna församlingarna, brukade helga Jesu födelse i mars månad, tiden för naturens uppvaknande till nytt liv ur "döden" och en ny välsignelse för jordens barn. Här skulle vi då först kunna förstå den "underbara harmonin mellan solen och Kristus, mellan naturen och Frälsaren" ... och "det skulle vara underbart och djupt meningsfullt, om vår själs Gud skulle gå samma väg som vår kroppsliga gudom."

Mytologin

Under Stenbockens zodiaktecken vilket, som vi såg, sammanfaller med vintersolståndet, är människans, djurets och växtens ljuslängtan starkare än någonsin. Växten inleder nu sin för oss osynliga kamp med sina fångelsekedjor, med myllan, med mörkret och längtar efter en ny uppståndelse "mot himmelen". Och, såsom hos människan själv, uppfylles nu även växten med ny livskraft, en kraft som till sist, något senare, låter den övervinna materien och uppnå befrielsen i solen. Livet lyfter, symboliskt tytt, upp den tunga gravplattan.

Människan själv, hos vilken i detta tionde zodiaktecken sexus, det kroppsliga begäret, har lagt sig till vila för gott — hon befinner sig ju, som vi vet, nu i en ålder mellan 63 och 70 år — börjar under Stenbockens tecken alltmer, hand i hand med sina tynande kroppsliga krafter, försjunka i ensamhet (liksom Stenbocken där uppe i bergen helst vill vara för sig själv, överblicka livet där nere i dalen från en hög klippa) och fråga efter meningen med livet, söka en lösning på de stora kosmisk-andliga frågorna som livet ställt. Vi övervinna m. a. o. alltmer det jordiska och materiella och strävar efter en andlig sfär.

Parsival och Gralsagan

I mytologin och i sagans värld återspeglar sig detta skeende tydligt i Stenbockens tecken. I myten om kung Arthus och den heliga Gralen möter vi Parsival, som under en tid har njutit livets fröjder i Gralriddarnas krets, för att därpå draga sig tillbaka till stillhetens meditation, sökande livets mening. Här har vi, som det synes, en uppenbar parallell till Stenbocken själv, som ju också drar sig tillbaka till ensamheten och naturens stillhet. Kung Arthus hov är här, som vi förstår, identiskt med det jordiska livet, medan Parsivals tillbakadragande till eremitens ensliga stigar är sökandet efter kontakten med det andliga, det kosmiska, med Gud.

Egypten, Sumer, Babylon och Grekland

I den gammalegyptiska konsten finner vi Stenbockens zodiaktecken avbildad i form av en "getfisk" (på Danderazodiaken) upplever alltså här samma fenomen i tecknets avbildning som de gamla babylonerna, som på samma sätt brukade skulptera Stenbocken som en varelse med en gets överkropp och stjärten av en fisk. Denna symbol vandrade därifrån vidare till grekerna och ro-

marna, för att sedan i talrika former avbildas i den medeltida katedralkonsten i Europa. Djuret är bl. a. omnämnt i den grekiska dikten "Spahira" som "en get med fiskstjärt". Här har, vet vi nu, inte bara bilden utan även beteckningen ordagrant övertagits från det sumarisk-babylonska ordet shur-mashu (getfisk). Studerar vi fisklivet i Persiska viken och Röda havet så stöter vi här faktiskt på en dylik varelse, en fisk med två klart uppåtriktade horn. Samma fisk har även avbildats i en gammalegyptisk basrelief som visar drottning Hatshepsuts berömda resa till Punt.

Babylonerna har i Adepa-legenden berättat att Ea, havets gud, skapade Adepa, den första människan, och skänkte honom visdom. Adepa lever i Eridu, vid mynningen av två stora floder (förmodligen Eufrat och Tigris), i ett land som hans skapare håller heligt. Adepa går en dag ut på fiske och hans båt kantrar. Men Adepa bryter sönder vindens vingar så att den ej kan blåsa mer under sju dagar. Därefter måste Adepa avlägga räknenskap inför Anus, himlaguden. Och Ea, hans skapare, ger honom råd hur han skall försvara sig där uppe i himmelen, men äter, trots Eas varningar, av den föda som Anus bjuder honom. "Tag honom och för honom tillbaka till hans jord igen!" säger nu den vredgade guden, därmed utstötande människan ur paradiset — en tydlig parallell till Bibelns skapelseberättelse om syndafallet. Vi finner här även en klar parallell till Gilgamesch-eposet, som vi behandlat tidigare i denna serie. Vattnet är ju, som vi vet, symbolen för anden, det andliga (Johannes dop med det heliga vattnet — den heliga anden) och så kan alltså även antagas att symboliken med "getfisken" skall tala till oss om evolutionen, där fisken steg i land och så småningom förvandlades till ett lantdjur, en get.

Nordisk och kinesisk mytologi

Även den nordiska mytologin talar ju om en skapelse ur urhavet och berättar hur Ymer, den första människan, uppstod ur Elivågornas vatten, som flödade från Hvergelmerkällan i Nifelheim. Och nordbornas Asagård tycks å sin sida motsvara det som Bibeln kallade Paradiset.

I det gamla Kina avbildade man de äldsta mytiska kejsarna, Nü-kua och Fu-shi, i form av varelser som till hälften hade fiskstjärtar och till hälften människokroppar (den kända reliefen i gravkammaren i Wu-liang-tse i provinsen Shantung), vilka å sin sida representerade en parallell till bronsplastiken med Isis och Sarapis av Egypten, där ju också de nedre delarna av kropparna format som fiskstjärtar och de övre visar en man och en kvinna.

Den store slukaren

Vi minns ju även Jonas från Bibeln, han som spottades ut ur gapet av en valfisk, vilket ju å sin sida symboliserade människans skapelse ur havet, med en val som evolutionistisk mellanlänk. Och i den gammaljavanska mytologin slutligen finner vi under Stenbockens zodiaktecken t. o. m. en drake med fiskstjärt, där det tydligt framgår att människan, om än i olika former, har brukat skildra Stenbockens tecken som ett slags helvete, ett odjur, med stor glupskhet, ja, som en slukare. Det franska ordet ogre ger oss här en hänvisning i samma riktning, då ogre,

som härstammar från latinets orcus = helvete, underjorden, på franska kännetecknar en människoätande varelse. Och denna stora slukare med den väldiga aptiten är ingenting annat än vintern, den fruktansvärda draken som människan i alla tider, såsom S:t Göran, kämpat emot. Men denna slukare ("ogre") är samtidigt en varelse som återlämnar den slukade ifrån sig — såsom valen i fallet Jonas — och då förstår vi klart den djupa symbolismen av vintern såsom en glupsk slukare, vilken efter någon tid åter lämnar sitt offer fri. Hos de gamla egyptierna hette detta odjur Ammut, d. v. s. "de dödas slukare". Och i Indien kallas i den urgamla mytologin den av Prajapati skapade döden för en "ätare" medan Bibeln betecknar den stora fiskens (valens) buk, som upptog och frigav Jonas, för "helvetet". (Jona 2, 3).

Teckentydning

— Vad betyder nu Stenbockens tecken? frågar vi oss, såsom hos de övriga zodiakideogrammen. Hans Sterneder skall även här vara vår guide, han som på så utomordentligt och oförlikneligt sätt hjälpt oss tyda zodiakens hemlighetsfulla himlaskrift.

Tecknet skall, såsom framgick av vår översikt om Stenbockens innebörd, först och främst tyda växtlivets och människoandens återuppståndelse från döden, den långa vintersömnen, under inverkan av den nu åter bakom horisonten framkomna solens magiska kraft. Tecknet består, som vi ser, tydligen av två delar: ett tjockt streck ovanför och ett tunnt streck nedanför som liknar en slinga. Vad skall nu detta betyda? Det tjocka strecket ovan symboliserar myllan, den frusna jordmånen under vilken växten sover sin tunga vintersömn. Ovanför detta streck ligger således rymden och nedanför jorden, eller m. a. o. det överjordiska och det underjordiska, himmelen och helvetet.

Växten tränger alltså nerifrån uppåt, mot ljuset, från sin underjordiska grav mot en uppståndelse. Vi skall därför se på ideogrammets utveckling nerifrån uppåt. Vi ser att slingan tydligt bildar en ring. Denna ring eller krets har vi tidigare upplevat i Lejonets och Jungfruns tecken. I Lejonets tecken erhöll växten sin stora kraft från solen och i Jungfruns tecken påpekades det att slingan som ideogrammet slutade med ett omfamnande av ett annat klot, nämligen jorden, och det var jordkraften som gav den jordiska modern den stora kraften att föda nytt liv. Här, i Stenbockens ideogram, har vi nu återkommit till solen, som skall väcka den sovande växten till nytt liv och en ny uppståndelse. Slingan visar, att linjen pekar uppåt, mot jordskorpan, gravplattan som täcker växten, livet, såsom Jesus Kristus lyfte sin gravplatta och uppstod från de döda, dödens rike.

Slutligen kan i vår ideogramtydning ännu betonas att, såsom slingan i detta fall symboliserar solen som den binder vid jorden, för att därpå stiga uppåt igen, denna också samtidigt kännetecknar den åldrande människans frigörelse från materiens makt och hennes strävan, hennes längtan mot ljus, mot ett högre liv, ja mot Gud.

Karaktärstyding

Vi har redan i teckentydningen kunnat se, att Stenbocken symboliserar människans frigörelse från materiens makt, en uppstån-

Exempel på verkan av homeopatisk medicin

Det finns exempel, då verkan av den homeopatiska medicinen kan direkt iakttas. Vi nämnde i förra numret av SEKLET en medel som hade stillat tandvärk mycket snabbt. Den här gången ska vi ta upp några andra fält, där de homeopatiska medlen kan komma till god nytta.

Vårtor

Blomkålsliknande vårtor kan i allmänhet med framgång behandlas. Där kan man iakta förloppet. *Sulfur* D 30, 6 piller 2 ggr. dagl. tas i tre veckor. Efter 10 dagar gör man uppehåll några dagar med intagningen. Under denna kur höjer vårtorna sig och omgivningen. Fortsätter man sedan med *Thuja* D 30, så är vårtorna snart borta. Viktor Vallberg berättade, att han provat denna kur många gånger. Ett fall: En gosse 8—9 år gammal hade några vårtor på handen. Han fick först Sulfur och upplöstes om intagningen. Vårtorna svällde upp ett par dagar, men sjönk åter ner. Så fortgick det ett par veckor. Då jag frågade hur han tagit pillerna så svarade han: "Jo, jag har tagit två dagar och gjort uppehåll en vecka". Det skulle vara tvärtom. Men förloppet utvecklade sig på vanligt sätt.

En man hade båda händerna översållade med vårtor. Han hade själv räknat dem. Det var mer än 150. Han fick Sulfur. Båda händerna svällde upp och var högt svullda efter tre veckor. Efter ytterligare några veckor var vårtorna borta.

Om inte här nämnda medel skulle ge re-

delse i riktning mot det andliga. Människan, som under detta tionde zodiaktecken således befinner sig mellan sitt 63. och 70. levnadsår, har blivit mer och mer ensam på sin jordiska vandring. Barnen har för länge sedan lämnat hemmet och man har även lämnat yrkeslivets vardag bakom sig, för att, även här befriad från den dagliga kampen med det materiella, ägna sig åt stillhet och njuta av sin enskildhet, sin ensamhet.

Stenbocknaturen är en född tänkare, en människa som under hela sin levnad har bemödat sig om att inte bara leva på ytan, utan att tränga fram till tingens grund. Det är människor som ej heller gärna blandar sig in i andras angelägenheter, sparsamma, ekonomiskt beräknande naturer med stor seghet och reservation. Dessa människor kännetecknas dessutom av stor ihärdighet, men även av en viss långsamhet och försiktighet, samt djupt självförtroende. Deras sjukdomar härstammar ofta från melankoliska livsperioder, tider av psykisk depression. Stenbocksmänniskan har gärna redan på yngre dagar stora planer för sin framtid och drömmer, om ett liv i prakt och välmåga. Det är nästan alltid rastlösa, entusiastiska naturer med en utomordentlig frihets- och självständighetslängtan — såsom det stolta djuret självt, som trivs bäst högt uppe på en klippa, varifrån det kan överblicka livet i dalarna. Ja, Stenbocken trivs bäst i ensamheten och brukar finna en lösning på den stora frågan om meningen med sitt liv i en djup och oupphörlig andlig strävan.

Frithjof Hallman

sultat så finns det några andra, som kanske kan hjälpa. Bör åtminstone försökas.

Causticum, samma dosering, kan vara ett gott medel särskilt för vårtor i ansiktet, näsan och fingertopparna.

Natrium mur. bäst för bleka och magra personer, särskilt bleksiktiga flickor som ofta har vårtor. Här måste tas D 200, en moccaske dagl. en vecka, uppehåll i 5 dagar och sedan en vecka igen. Om det verkar att hjälpa kan man ta en omgång till.

Basillium kan också vara ett gott medel mot vårtor som har sin orsak i orent blod eller inre latent sjuklighet. Högpotens är här det enda riktiga. 1 gram per vecka — högst.

Krita på vårtor kan vara verksamt.

Polyper

Dr Paul Gerhardt berättar på ett ställe: "En lasarettsvaktmästare vid Insterburg led sedan 15 år tillbaka av näspolyper som, fastän flera gånger opererade, fortfarande kom tillbaka. De åtföljdes av svindel och huvudvärk, en stark känsla av kyla på huvudet samt obehag på flera andra sätt. — Jag gav honom *Nux vom.* till en början på grund av hans magbesvär. Efter två veckor fick han *Calc.carb.* D 30, 6 piller morgon och kväll upplösta i en matsked vatten, varannan vecka. Till en början svällde polypen. Efter två månader hade den minskat, men var först efter 5 månader upplöst. — Om ombyte av medicin hade skett efter 5 veckor, hade processen sannolikt skett snabbare".

En gosse om 10 år hade polyper. Genom intagning av *Pulsatilla* D 30 försvann de inom en kort tid.

Polyper bestå i från slemhinnorna utgående, skaftade tumörartade bildningar. De förekommer oftast i näsan, svalget, öronen och livmodern. Vid svåra former är operativ behandling att tillråda, varefter anlag för nybildning kan undanröjas med homeopatiska medel. Vid mindre svåra former har det ofta lyckats att avlägsna dem med lämpliga homeopatiska medel. Här anges några av dem:

Cadmium sulph. för personer med såriga näsborrar, täppthet i näsroten. D 30.

Calc. carb., *Calc phosph* och *Calc fluor* är ofta utmärkta medel, särskilt för den skrofulösa typen. Vid såriga näsborrar, svullnad i näsroten, snuva. — Förfrysning vid varje väderleksombyte.

Lemma minor. Näspolyper och ansvallning av näsbenen. Medlet verkar huvudsakligast på näsans slemhinnor. *Sämst* i fuktigt väder.

Phosphorus. Lätt blödande polyper. Näskatarr. Börja med D 12.

Vid *öronpolyper* är det främst *Calc.carb.*, *Nitr. acid.* *Sanguinaria* och *Thuja* som bör försökas.

Vid *livsmoderspolyper*: *Calc.carb.*, *Nitr. acid.*, *Sanguinaria*, *Sepia*, *Silicea* och *Thuja*. Bäst att inte ta högre pot. än D 30, till att börja med. Fråga en van homeopat!

Ibland kan det vara enklast att försöka något sammansatt medel. Isynnerhet av den som är ovan att handskas med de homeopatiska medlen.

H. B

J. R. R. Tolkiens romantrilogi

SAGAN OM RINGEN är utan tvivel vad den världen runt kallas: ett mästerverk. Den är en stor, lärd och levande myt, full av poesi och sång men också av vår tids hela fasa.

Andlös jagar man genom ett tunnel av vilda händelser. Förlamad stuvats man in i den stillastående skrällen, maktlös väntan i långa, mörka dygn. Fest och förtvivlan, komik och apokalyptiskt allvar avlöser varandra i en ungdomligt fjädrande rytmen.

Tolkien har inte bara en nästan ofattbar historisk fantasi, en förmåga att dikta samman historia i en myllrande sagovärld, utan han är också ett moraliskt geni. För i sista hand är sagan en allegori, inte över vår egen tid... utan över makten och dess frestelser.

Sagan om ringen

En fantastisk sagovärld öppnar sig för Era ögon!

Vi befinner oss i ett land bortom tid och rum men i dess leende natur med grönskande marker, porlande bäckar och väderbitna klippor kan vi ana ett stycke England.

Vi är i sällskap med hoberna, ett godmodigt folk som vill leva i lugn och ro, med saftiga biffar, skummande öl och goda historier.

Men i deras händer befinner sig en märkvärdig och ödesdiger ring — härskarringen som den onde trollkarlen Sauron i skugglandet Mordor eftertraktar: ringen som kan förvandla gott till ont.

483 sid. 15:90

Sagan om de två tornen

Det stora mörkret faller över sagovärlden!

Denna gång är vi i det mörka landet Mordor där den sataniske Sauron härskar och förbereder kriget mot det marmorskimrande Minas Tirith. Hans anhang av aparmade vandaler, hemiska vålnader och mekaniska vidunder är redan i farten.

Men på andra sidan samlar sig de vita trollkarlarna, de stjärnsjungande alverna och de godmodiga hoberna till förtvivlat motstånd.

Den lille hoben Frodo beger sig på hemliga och äventyrliga stigar iväg mot hjärtat av Mörkets rike för att oskadliggöra den gåtfulla ring han bär och bryta ondskans makt.

407 sid. 15:90

Sagan om konungens återkomst

Sagans värld skakas av kriget om ringen!

Vi känner nu hur marken skälver av hot och oro på vägen mot Skuggornas berg mitt i Mörkets rike. Den fruktansvärde härskaren Saurons onda öga sveper spejande över världen som hans skräckinjagande härar drar ut för att erövra.

Men den tappra hoben Frodo fortsätter sin väg allt djupare in i skuggornas landskap, över de svartbrända slätterna, förbi de stinkande träskan och genom de hotfulla bergspassen där ondska och grymhet ruvar överallt, för att lura Sauron och det vämjeliga kräket Gollum och slunga sin olycksbringande ring tillbaka ner i Domedagsklyftan.

378 sid. 15:90

LITTERATURFÖRLAGET

Luntmakargatan 90, 113 51 Stockholm

Strålningsfrekvenser

Under de två senaste århundradena har upptäcktes och uppfinningar gjorts i en sådan omfattning, att tidigare släktled knappast skulle kunnat ana sig därtill. Men alla de naturkrafter, som människan nu använder sig av, med dem har människan likväl varit förbunden alltifrån början, ehuru hon inte kunnat fatta dem på ett medvetet sätt i sitt omdöme och i sitt handlande. Men under allt detta har det funnits ett stort problem, på vilket hon grubblat, men som hon aldrig kunnat på ett tillfredsställande sätt lösa, nämligen: Hur har denna världen blivit till? Den måste ju ha någon början. Den måste innehålla någon mening.

I Bibelns första kapitel finna vi ett försök att lösa denna gåta. Och märkligt är att just i denna skildring är gåtan löst på ett allegoriskt sätt i en stor översyn över arbetet under millioner av århundraden enligt vår begränsade synvidd. — Första gången jag på allvar mötte detta problem var då jag 1884 började konfirmationsundervisningen vid Eskilstuna läroverk, och komminister Åberg vid vår första lektion upptog skapelseberättelsen och uppvisade hur dessa "dagar" var långa tidsperioder och hur således dessa berättelser i Bibeln måste grunda sig på en gudomlig inspiration, eftersom den nutida naturvetenskapen har bekräftat riktigheten i skapelsens utveckling. — Det gjorde på mig ett överväldigande intryck. Jag gick därifrån med en ny uppenbarelse både över skapelsen och över Bibelns gudomliga inspiration. Jag har sedan dess gått igenom många faser både beträffande skapelsen och inspirationen, men själva grundåskådningen den har sen dess legat färdig. — Jag kom att särdeles livligt erinra mig det nyss berättade, då jag i TV hörde hur teologer, som av tidigare ansattes om skapelsen, inte hade annat än några intetsägande fraser att svara med.

I vår tid ligger problemet helt annorlunda till än för de tusentals år sedan, då inspirerade människor tänkte sig skapelsen. Vår tids kemi har kunnat sönderdela den materiella världen i enkla beståndsdelar, *Grundämnen*. Man hade kommit fram till 80. Det var dock inte slutet. Med forskarmöda har man funnit ännu närmare ett tjugotal. Och så kommer vi till det största undret i allt detta: Varje speciella grundämne har *sin speciella stråltyp*. Hur skall man kunna tänka sig någon lösning på detta?

Kunna vi tänka oss denna materiella värld, i vilken vi leva, på annat sätt än att *den ligger och flyter i ett eterhav*? — Men vad är etern? Den är för oss ett begrepp. Men detta begrepp måste ha en motsvarighet, en nödvändig verklighet, liksom vårt gudsbegrepp har sin nödvändiga förutsättning. Etern kan inte fattas enligt våra materiella begrepp. Den har inte vikt, inte fast konsistens, den

kan inte formas på för oss fattbart materiellt sätt. Men den är nödvändig för vår världsförklaring, och den är nödvändig för att *förklara den företeelse, som vi möta i strålningen*.

Varje grundämne har sin speciella strålfrekvens

Om flera grundämnena äro förenade i en ny bestämd typ, då ha dessa tillsammans en ny form. — Vad är då denna strålning eller former av vågrörelser? De måste röra sig i något eller rättare, det måste vara något, som rör sig. Detta något kalla vi *etern*. Och som vi sagt: Allt simmar i etern. Då är det i själva verket ej föremålet självt, som sänder ut vågorna, utan etern använder sig av föremålet som substrat, förmedlare. När etern går ut från det eller det ämnet, så får den en strålfrekvens enligt det ämnest konsistens. Så t. ex. ha täta ämnen en annan frekvens än mer porösa, varför också strålningen från de förra vinner över de senare.

Och så har det hänt i naturen att en viss sammanställning av grundämnena fick en särskild förmåga av egenrörelse och förändringar, en helt ny företeelse, som vi kalla *Liv*. — I naturen finna vi små varelser med liv, små i förhållande till oss, så små att det erfordras hundratals, ja tusentals gånger förstoring för att vårt öga skall kunna se dem. Men de äro stora i förhållande till de materiella smådelar, som de ytterst äro sammansatta utav. Dessa kalla vi *atomer*. Men atomerna äro ytterst krafter. Hur ha de kommit till? Här stå vi inför

Skapelsens Morgon.

Hur såg den morgonen ut? Vid den morgonen ligger världen som ett orörligt *Kaos*, i ett tillstånd sådant som den unge Tegnér tänkte sig tillståndet, då denna cykel i skapelsen nått sin fullbordan:

"Tomt är rummet, där naturen var;
Mänskan blott är än densamma kvar,
hennes tanke fyller evigheten.
Uti kaos natt ej liv, ej ljud,
intet, intet, utom hon — och Gud."

Där ligger eterhavet kallt, dött, förfruset, stelnet. Men så tränger Rösten, som är uttryck för skapelseviljan genom den döda natten: *VARDE LJUS!* Det blir rörelse i kaos. Det blir ljus och värme, ty med rörelse följer ljus och värme. Ångorna och gaserna fylla universum. Eterns inneboende anlag särskiljas, utformas till en början som aningar av det som skall bli och formas. — För Gud äro tusen år såsom en dag och en dag såsom tusen år." Gaserna förtätas allt mer, forma sig till blivande materiella former, sammansatta av de grundämnena, som redan

äga en typ såsom av en blivande värld, jäser med utformning och framtid i sitt frö. Här låta vi talaren i *Jobs bok* det trettioåttonde kapitlet fortsätta med sina övermåttan stor-slagna tankar. Bibeln är ju ännu tillgänglig hos oss.

Och naturen formar sig till allt högre och underbarare former och Livet gjuter Sina former i materiens värld. Och genom allt går *Strålningen* såsom en naturkraft av sin egen art i naturen från gaserna och stenarna upp till "skapelsens Krona",

Människan.

Vilket sammansatt väsen är icke människan! Ett fenomen av strålningskrafter. Etervågorna utgå genom hennes väsen *på ett personligt sätt*. Tankarna hade sett det i den gamla skapelseberättelsen. Och de hade sett att denna personliga varelse, människan, hade just genom personligheten kommit i en särställning. Hur hade detta under skett? "Och Gud skapade människan till sin bild", Mos. 1:27, den första skapelseberättelsen; "och inblåste livsande i hennes näsa, och så blev människan en levande varelse", den andra skapelseberättelsen. — Men de, som så djupsinnigt uttänkt världens tillblivelse, de sågo världen blott såsom en materiell värld. Och i denna värld var ju också människan såsom en materiebild. Därför sågo de hur denna av jorden formade varelse åter

Are Waerland

I sjukdomarnas häxkittel

Ny utgåva av den store hälsoförkunnarens revolutionära och banbrytande verk. Ingen torr lärobok — fängslande som den mest spännande roman! Han var en orädd sanningssägare, långt före sin tid, idag besannas hans teser, den ena efter den andra.

356 sid. Hft. 30:00

Ilse Clausnitzer

Tio vägar till hälsa

Makrobiotisk vägvisare till en biologisk helhetssyn för medveten utveckling av vår fysiska och psykiska hälsa och vitalitet till ett meningsfyllt liv i hög ålder. Med utrensings- och faste-kurer, recept för en balanserad kost vid hälsa och sjukdom m. m.

67 sid. Hft. 8:80

LITTERATURFÖRLAGET

Luntmakargatan 90, 113 51 Stockholm

SEKLET

Redaktör och ansvarig utgivare: HARRY BLOM

Redaktion och Expedition:

Luntmakargatan 90 — 113 51 STOCKHOLM

Tel. 08/32 26 60 — 31 04 63

Utkommer med 6 nr 1970

Pren.avgift 13:—

Postgiro: 23 04 40

Bankgiro: 56 — 5472

Strängnäs Tryckeri AB, Strängnäs 1971

blev förvandlad till de grundämnena varav den var formad. Så hade Gud bestämt: "Du är stoft, och till stoft skall du åter varda." Mos. 3:19.

Av jordens grundämnena är kroppens alla organ bildade. Därför måste också kroppen och dess liv underhållas med föda, som innehåller dessa grundämnena. Men så underbar är människan, att hon kan beräkna och bedöma dessa saker och har fått förmåga att reglera själva livets förutsättningar, dess välfärder och dess faror. Denna förmåga har inte de lägre varelserna, åtminstone inte på samma sätt. De ha vad vi i så hög grad förlorat, vad som kallas "instinkt", d. ä. förmåga att äga *känning av den eteriska strålningen*. Denna gåva är det, som vi hos djuren kalla instinkt.

Om strålningen ligger i eterhavet och det materiella endast är ett instrument för eternas krafter, så bestämmer dock vart föremål eller levande varelse etervägarna efter sin natur. Om vi härvid ta i undersökning människan, så hör det till en verklig, omfattande fördomslös människoforskning att även söka komma till kunskap och bedömning av människans eteriska formationer och livsyttningar. Ja, man må väl fråga, om man kan komma till någon verklig, levande uppfattning av människan med mindre än att man fattar henne såsom i själva väsendet något annat än det materiella verktyget med dess materiella former och på samma gång dess icke materiella yttringar och såsom själva slutpunkten och slutsatsen i denna forskning — *personligheten*. Personligheten såsom medvetet, omdömesgillt och ansvarsfullt levande väsen i denna världen, kan ju inte rimligtvis tillhöra endast den materiella världen. Ja, tillhör denna värld väl i sin helhet endast den materiella världen? Kan människotanken verkligen stanna inför endast det materiella varat? Nej! Hon kan prata, som om hon gjorde det, men med det logiska tänkandet och det intuitiva sinnet kan hon det inte. Hon kan slocka i materiellt medvetande, men inte i personligt.

Som ett väsen med en medfödd strålnings-typ kommer människan hit i världen, en personlig typ. Denna äger hon, som en inre kärna alltifrån sina första livsyttningar här i världen till de sista. Och varje del av människan släpper igenom sin typ av strålnings-frekvens. Så är det också med djuren. Berget i sin helhet släpper fram sin frekvens, djuret likaså. Men personlighetstypen tillhör människan såsom sådan, den tänkande varelsen.

Vi erinrade om de i förhållande till oss små varelser med liv, som vi kalla *bakterier* eller *virus*. En sådan är ett intet för oss. Men om de samla sig i tusental, millional, då kunna de bli oss övermäktiga och vi bli så

små och vanmäktiga emot dem. Det är som om ett millional av oss ägde förmåga att genomtränga Himalaja, söndersmula det och därav bereda som återstod en bygd av fruktbart — "till mull skall du varda". Vi ha likväl ingen långt bestämmande makt, när allt kommer omkring, men naturen har en större makt att bestämma över oss. Den bestämmer över oss så att vi äro nödgade att alltid lyda den, och väl är det, ty den är visare än vi. — Men är det inte naturen själv, som åstadkommer sjukdomar hos oss? Äro inte t. ex. de där bakterierna mot oss fientliga naturväsenden? Detta är mera skenbart än verkligt. Deras egentliga uppgift är att reglera och hjälpa, men — denna värld är motsägelsefull. Varför, den gåtan har ingen tolkat på ett reelt sätt. Vi kunna endast tolka den i aningar, myter och allegorier. Vi nämna den helst och väl också sannast, om vi förklara denna motsägelse som "syndafall".

Ha vi ingen makt mot alla de negativa företeelser, som möta oss under vårt jordiska liv? De personligt negativa makterna ha vi att möta med vår personliga självbestämmande förmåga. De andra med medel, som ligga på deras eget plan. Således strålning med motstrålning. Det måste vara den enda kardinalvägen till seger över sjukdom. Ty sjukdom består aldrig utav endast materiella rubbningar utan därmed även felaktig strålningsfrekvens såsom den egentliga orsaken.

Det finns personliga makter, som kunna inverka på de vibrationsförhållanden, som råda hos människan såväl med gynnsam som i ogynnsam verkan. Det finns även opersonlig materia, som har lämplig eller olämplig inverkan. Vi må därvid först tänka på den föda, som skall underhålla vår kropp. Har människorna i allmänhet något verkligt begrepp om dess betydelse, så att födan från början i naturen intill förtärandet utbildats och bli beredd inför ett kunnande på detta område? — Vi komma vidare att tänka på vår omgivning av rum och kläder, av medicinska metoder, om de fylla sin uppgift såsom gynnsamma strålningar i förhållande till hälsa och sjukdom — här söker den de medel, vilkas natur är inte att verka såsom förlamande gifter utan såsom frigörande potenser (homeopati och biotika, livskraft). — Här må erinras om tre vetenskapliga upptäckter i detta sammanhang:

1. *Egetblodsbestrålning*.

2. *Georg Lakovskys metod*. Därom har jag skrivit i "Den eteriska Strålningen", sid. 32—33. Jag citerar ur denna: "Genom att samla kosmisk strålning (eterstrålning) medels metalltrådar (ringar etc) åstadkomms starkare tillväxt av råg och allehanda växter, botandet av sjukdomar, *speciellt kräfta*." För övrigt hänvisas till Lakovskys bok "Das Geheimnis des Lebens", E. H. Becksche

Verlags-Buchhandlung, München, 1931.

3. *Prof. G. Calligaris* undersökningar av nervstrålningen från olika nervpunkter på kroppen medels ett instrument, som bestod i en "hammare" liksom hos Lakovskis medel av koppar. Därom finns beskrivet på samma ställe i "Den eteriska strålningen".

4. Vi må även erinra om en sak, som människorna trott på och använt sig av sedan gamla tider, huru amuletter och ädelstenar kunna äga förmåga eller ofördelaktig inverkan. Här ha vi kanske det mest egendomliga uttrycket för "vidskeplighet". Och det är verkligen sant, att så varit fallet och är det än i vår "upplysta" tid, men vår tid är dock inte så upplyst att den förstår, att vi även här ha ett område, där strålningen har en betydande inverkan särskilt på vissa personer, de "sensitiva" — ett område där Reichenbach gjorde de första vetenskapliga undersökningarna hos tusentals människor. Om således somliga människor vilja använda sig av sådana "vidskepliga" medel, så är det på sin plats att varna för att behandla denna sak på måfå. Jag har funnit att t. ex. ringar kunna inverka skadligt eller förmånligt på dem, som bär dem. — Vi leva inte i en grovt materialistisk värld utan i en värld av underbara krafter och i en natur, som står i intimt förhållande till alla dessa krafter. Och under detta förhållande behöva vi inom oss och i förhållande till oss en högre kraft ett *överjag* i vårt eget väsen och ett *hela Världens Överjag* för oss alla.

En gång kommer för varje människa det jordiska verktyget eller boningshuset att nedbrytas. Detta verktyg är förbrukat, återgår till naturliga grundämnena. Men Jag i denna kropp stannar ej i samband med verktyget. Jaget flyttar över till en annan kropp i ett annat livstillstånd, i en annan vibration, där etern motsvarar lekamligheten och där denna kropp, så vida jaget går till en högre form av ande och fullkomligare närhet till Det högsta livets ande, Gud, tillbringar ett tillstånd, som i mänskliga symboler endast kan beskrivas såsom en tillvaro i den andliga musikens och sångens sfär.

"De skola aldrig hungra, aldrig törsta, och aldrig skall på dem falla solens eller annan hetta. Och Gud skall avtorka alla tårar från deras ögon. Och jämmer och verk är icke mer, ty det första är förgånget", som vi läsa i Uppenbarelseens bok, där ett andligt snille under trycket av förföljelser mot de kristna och minnet av Jesu korsfästelse skådar den andliga världens krafter under tidernas lopp till den slutliga världsfulländningen, då Gud blir allt i alla och alla bli allt i Gud, inte i buddistiskt Nirvana utan i personligheternas fulländning till ett i Guds heliga vilja och väsende.